

Uchwała Nr X/95/25
Rady Gminy Czarnia
z dnia 29 grudnia 2025

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czarnia na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153, 1436) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, 130) uchwała się, co następuje:

- §1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czarnia na lata 2026-2030 stanowiącą załącznik do uchwały.
- §2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarnia.
- §3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy

mgr Dorota Kaczmarczyk

Załącznik do Uchwały
Nr X/95/25
Rady Gminy Czarnia
z dnia 29 grudnia 2025 r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY CZARNIA
NA LATA 2026-2030**

Grudzień 2025 r.

Spis treści

I. Część wprowadzająca	5
I 1. Wstęp	5
I 2. Metodologia opracowania Strategii	5
I 3. Wnioski ze spotkania konsultacyjnego	6
I 4. Akty prawne	8
I 5. Kontekst planowania strategicznego - powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	11
II. Część diagnostyczna - analiza problemów społecznych w gminie Czarnia.....	15
II 1. Lokalizacja.....	15
II 2. Demografia	15
II 3. Pomoc społeczna	16
II 3.1. Centrum Usług Społecznych w gminie Czarnia.....	16
II 3.2. Klienci	17
II 3.3. Wsparcie osób z problemem ubóstwa	19
II 3.4. Wsparcie osób z niepełnosprawnością	19
II 4. Wsparcie dla rodzin	20
II 5. Piecza zastępcza.....	23
II 6. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	24
II 7. Mieszkalnictwo.....	24
II 8. Służba zdrowia.....	25
II 9. Problemy uzależnień.....	25
II 9.1. Praca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	25
II 9.2. Rynek alkoholowy	26
II 9.3. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla uczniów	26
II 9.4. Punkt Konsultacyjny	27
II 9.5. Czyny zabronione związane z używaniem środków psychoaktywnych	28
II 10. Przemoc domowa.....	29
II 10.1. Osoby doznające i stosujące przemoc domową.....	29
II 10.2. Procedura „Niebieskie Karty”	30
II 10.3. Zespół Interdyscyplinarny	30
II 10.4. Interwencje Policji.....	31
II 11. Bezpieczeństwo publiczne	31
II 12. Określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych.....	31
II 12. 1. Podmioty ekonomii społecznej.....	31
II 12.2. Ramy współpracy podmiotów ekonomii współpracy z samorządem.....	34

II 13. Działalność kulturalna, sport i rekreacja.....	36
II 14. Oświata i poziom wykształcenia.....	38
II 15. Rynek pracy	39
II 15.1. Bezrobocie.....	39
II 15.2. Działania gminy w zakresie promocji zatrudnienia, reintegracji zawodowej i społecznej osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	40
II 15.3. Spółdzielnia socjalna	40
II 15.4. Dojazdy do pracy.....	41
II 15.5. Zatrudnienie w sektorach	42
II 15.6. Podmioty gospodarcze.....	42
II 16. Transport publiczny	42
II 17. Aktywność i integracja społeczna seniorów	43
III. Część diagnostyczna – analiza lokalnych problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców.....	44
III 1. Grupa badana i metodologia.....	44
III 2. Podsumowanie badania – kluczowe problemy w środowisku lokalnym	46
III 2.1. Mieszkalnictwo	46
III 2.2. Praca.....	47
III 2.3. Pomoc społeczna.....	49
III 2.4. Służba zdrowia, seniorzy i osoby z niepełnosprawnością.....	51
III 2.5. Problemy społeczne	53
III 2.6. Oferta gminy i aktywność obywatelska	55
III 2.7. Bezpieczeństwo.....	56
IV. Analiza SWOT	57
V. Część planistyczno-strategiczna	61
V 1. Wizja i misja w zakresie polityki społecznej	61
V 2. Układ celów strategicznych oraz operacyjnych	62
V 3. Prognoza zmian społecznych.....	71
VI. Część realizacyjno-organizacyjna.....	72
VI 1. Adresaci Strategii	72
VI 2. Sposób realizacji Strategii.....	72
VI 3. Monitoring	73
VI 4. Ewaluacja	74
VI 5. Finansowanie Strategii	75
VI 6. Programy szczegółowe.....	76
VI 7. Harmonogram działań.....	76

VII. Podsumowanie.....	77
Spis wykresów i tabel	78

I Część wprowadzająca

I 1. Wstęp

Przyjmując niniejszą Strategię, gmina Czarnia realizuje jednocześnie obowiązek władz gminy wynikający z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, 1302.), który nakłada na gminy zadanie własne w postaci opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W art. 16b ww. ustawy został określony otwarty katalog kluczowych elementów każdej gminnej strategii. Są to w szczególności: diagnoza sytuacji społecznej gminy, prognoza zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie:

- celów strategicznych projektowanych zmian,
- kierunków niezbędnych działań,
- sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na Terenie Gminy Czarnia na lata 2026-2030 (zwana dalej „Strategią”) stanowi fundamentalny dokument dla dalszego planowania, a także definiowania polityki społecznej na poziomie lokalnym, gdyż wyznacza najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Czarnia.

I 2. Metodologia opracowania Strategii

W toku pracy nad niniejszą Strategią dokonano analizy typu *desk research*, formułując wnioski na podstawie diagnozy dostępnych danych zastanych Centrum Usług Społecznych, Urzędu Gminy, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, a także Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

Na potrzeby niniejszej Strategii przeprowadzono ponadto w 2025 r. anonimowe badania ankietowe wśród reprezentantów pełnoletnich mieszkańców gminy.

Uzyskane informacje posłużyły do przeprowadzenia analizy SWOT w zakresie problemów społecznych gminy, a następnie do opracowania zestawu celów strategicznych i operacyjnych.

I 3. Wnioski ze spotkania konsultacyjnego

W dniu 22 października 2025 r. przeprowadzono spotkanie konsultacyjne z udziałem:

- przedstawiciele władz samorządowych gminy Czarnia (wójt, sekretarz gminy, radni, przedstawiciele szkoły, przedszkola, żłobka, biblioteki i CUS),
- reprezentantów organizacji pozarządowych.

Celem konsultacji było wspólne określenie najważniejszych problemów społecznych oraz kierunków działań rozwojowych, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w opracowywanych dokumentach strategicznych: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarnia na lata 2026–2030 oraz w Diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych.

Spotkanie miało miejsce w budynku infrastruktury sportowo-kulturalnej (Czarnia 41). Spotkanie prowadziła Katarzyna Janke – trener Małopolskiego Centrum Profilaktyki. Uczestnicy spotkania zostali podzieleni na trzy grupy robocze zajmujące się tematyką młodzieży, administracji i organizacji pozarządowych.

Spotkanie rozpoczęło się od przedstawienia celów konsultacji oraz omówienia wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców, uczniów i przedstawicieli instytucji lokalnych. Wskazano, że wśród najczęściej identyfikowanych problemów społecznych dominują:

- bezrobocie i niska aktywizacja zawodowa,
- ograniczona oferta kulturalna, rekreacyjna i edukacyjna,
- brak transportu publicznego i trudności komunikacyjne,
- niska dostępność lekarzy specjalistów,
- problem uzależnień i ubóstwa.

Zwrócono również uwagę na potrzebę wzmacniania działań profilaktycznych oraz integracji społecznej, a także na konieczność poprawy współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w sferze społecznej.

Podczas dyskusji zidentyfikowano następujących pięć kluczowych problemów lokalnych:

1. Brak połączeń komunikacyjnych

Najczęściej wskazywany problem, mający charakter przekrojowy. Utrudnia on mieszkańcom dostęp do usług społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych i kulturalnych, ogranicza aktywność zawodową i społeczną oraz wpływa na niski poziom zaangażowania w życie gminy.

Rekomendacje: rozważenie uruchomienia lokalnych połączeń transportowych lub systemu dowozów dla seniorów, młodzieży i osób z ograniczoną mobilnością.

2. Niskie zaangażowanie mieszkańców

Zauważono, że brak wspólnego celu, niedostatek przestrzeni integracyjnych oraz ograniczona komunikacja wewnątrz społeczności przyczyniają się do niskiej partycypacji obywatelskiej.

Rekomendacje: rozwój inicjatyw animacyjnych, tworzenie lokalnych partnerstw oraz działań aktywizujących mieszkańców wokół wspólnych przedsięwzięć.

3. Ograniczone zasoby instytucjonalne

Przedstawiciele instytucji zgłaszali problemy kadrowe i finansowe – łączenie kilku stanowisk przez jedną osobę, nadmiar zadań i biurokratyzację.

Rekomendacje: zwiększenie dotacji, pozyskiwanie środków zewnętrznych, uproszczenie procedur administracyjnych, rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej.

4. Brak miejsc integracji i oferty czasu wolnego

Uczestnicy zgodnie wskazali na brak świetlic, klubów młodzieżowych i altan wiejskich.

Rekomendacje: wykorzystanie funduszu sołectkiego, tworzenie ogólnodostępnych przestrzeni rekreacyjnych, organizacja wydarzeń lokalnych i zajęć rozwijających zainteresowania.

5. Ograniczony dostęp do zajęć pozalekcyjnych

Zidentyfikowano braki w zakresie zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży, głównie z powodu ograniczeń transportowych, finansowych i kadrowych.

Rekomendacje: zapewnienie dowozu na zajęcia, zatrudnienie instruktorów i specjalistów, stworzenie gminnego funduszu stypendialnego.

Praca w grupach roboczych przyniosła ponadto następujące wnioski:

Grupa instytucji:

Wskazała na konieczność zwiększenia finansowania, poprawy warunków pracy kadry, uproszczenia procedur administracyjnych oraz udziału w konsultacjach społecznych.

Grupa liderów i kadr społecznych:

Podkreślono znaczenie profesjonalizacji NGO, potrzeby wsparcia animatorów i lokalnych liderów oraz rozwijania współpracy z instytucjami otoczenia (OWES, FEM, RCKL).

Wskazano na potencjał kultury kurpiowskiej i wolontariatu jako źródeł animacji społecznej.

Grupa młodzieży:

Zwrócono uwagę na brak świetlic, transportu, zaangażowania dorosłych i wspólnych pomysłów na działania. Wskazano na konieczność tworzenia miejsc spotkań oraz rozwijania oferty dla młodych mieszkańców gminy.

Spotkanie przebiegło w atmosferze zaangażowania i otwartości. Pomimo niewielkiej liczby uczestników udało się wypracować spójne wnioski i kierunki dalszych działań.

Zebrane opinie i rekomendacje zostaną uwzględnione w opracowywanych dokumentach strategicznych.

Wnioski priorytetowe ze spotkania:

- Rozwój lokalnego transportu publicznego,
- Tworzenie i rozwój miejsc integracji społecznej (świetlice, altany, kluby),
- Wzmocnienie potencjału kadrowego i finansowego instytucji lokalnych,
- Rozszerzenie oferty kulturalnej, edukacyjnej i profilaktycznej dla dzieci i młodzieży,
- Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców poprzez działania animacyjne i wolontariat,
- Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej oraz włączenie społeczności lokalnej w proces planowania usług.

I 4. Akty prawne

Aktami prawnymi, które regulują opracowanie i wykonanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych są w szczególności:

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471, z 2009 r., Nr 114, poz. 946.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, 1302.),
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centra usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818.),

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1338.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, 1436.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023., poz. 725.),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 680, 1077.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, z 2025 r. poz. 897.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49, 1301.),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 798.),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1829.),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1576, z 2025 r. poz. 619, 1301.),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1512.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1298.),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 438.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978,1228.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939.),

- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. z 2024 r. poz. 1670, z 2025 r. poz. 340.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 450, 620, 637, 1211.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1461.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 913, 1301.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 83, 620.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 178, 620.),
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1631.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 350.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1483.),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572, z 2025 r. poz. 769.),
- Ustawa z dnia z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1335.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 881, 1019.),
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1802, z 2025 r. poz. 820.).

I 5. Kontekst planowania strategicznego - powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla.

W opracowaniu Strategii zostały uwzględnione dokumenty strategiczne stworzone na wyższym szczeblu, a jej kluczowe elementy wpisują się w obowiązujące kierunki polityki społecznej wyrażone w poniższych aktach opracowanych na poziomie europejskim, wojewódzkim i lokalnym:

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem. Jej głównym celem jest: tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*. W Strategii wyznaczono pięć celów szczegółowych:

1. Wzrost zatrudnienia,
2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w trzech obszarach:

1. Współdziałanie - społeczeństwo obywatelskie,
2. Kultura - tożsamość i postawy obywatelskie,
3. Kreatywność - potencjał kulturowy i kreatywny.

Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030: Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. Cele szczegółowe: Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej. Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową. Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji”, który uległ aktualizacji na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030: Priorytety Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu: Priorytet I Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, Priorytet II Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych na rzecz dzieci i młodzieży, Priorytet III Aktywna integracja w społeczności lokalnej, Priorytet IV Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych, Priorytet V Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności, Priorytet VI Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej.

Polityka Społeczna Wobec Osób Starszych 2030: Obszary uwzględniające działania wobec ogółu osób starszych:

- I. Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie.
- II. Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej.
- III. Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej.
- IV. Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji.

- V. Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych.
- VI. Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej.
- VII. Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze).

Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnych osób starszych:

- I. Zmniejszanie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnych osób starszych.
- II. Zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych dostosowanych do potrzeb niesamodzielnych osób starszych.
- III. Sieć usług środowiskowych i instytucjonalnych udzielanych niesamodzielnym osobom starszym.
- IV. System wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030 – za cel główny przyjęło: Wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, większa spójność społeczna przez inwestycje społeczne. **Celem nr I** jest: Zapobieganie pogłębianiu się problemów społecznych poprzez wdrażanie programów i projektów na rzecz ogółu mieszkańców i wybranych grup (w tym mniejszości narodowych i etnicznych) oraz sprawne realizowanie polityki społecznej na Mazowszu. **Celem nr II** jest: Deinstytucjonalizacja i rozwój spersonalizowanych, zintegrowanych usług społecznych, w tym o charakterze środowiskowym. Natomiast **Cel III** brzmi: Inwestycje w służby społeczne oraz zawody pomocowe. Poprawa wizerunku pomocy społecznej.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ za cel główny przyjęła: zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska. Cele niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów

Społecznych Gminy Wolanów wpisują się w przyjęty Obszar „społeczeństwo” oraz cel: Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025 ma za cel nadrzędny: Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie województwa mazowieckiego poprzez wzmocnienie działań regionalnych. Natomiast cele szczegółowe brzmią - **Cel 1:** Ochrona i pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. **Cel 2:** Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. **Cel 3:** Podniesienie poziomu kompetencji służb pomocowych i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. **Cel 4:** Intensyfikacja działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2025 – przyjął za cel strategiczny ograniczenie szkód związanych z używaniem alkoholu w województwie mazowieckim. Cele operacyjne Programu będą realizowane w 4 obszarach: **Obszar 1** – Promocja zdrowia i szkolenie kadr. **Obszar 2** – Profilaktyka. **Obszar 3** – Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa. **Obszar 4** – Diagnostyka i monitoring problemów alkoholowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ostrołęckim na lata 2021 – 2030 zakłada następujące kierunki działań zmierzających do poprawy funkcjonowania mieszkańców powiatu: **1.** Opieka nad dzieckiem i rodziną, **2.** Polityka zatrudnienia, **3.** Opieka zdrowotna i profilaktyka uzależnień, **4.** Aktywizacja społeczna mieszkańców, **5.** Wsparcie osób starszych oraz **6.** Integracja działań instytucji działających w sferze polityki społecznej.

Do ww. kierunków działań zmierzających do rozwiązania/złagodzenia skutków problemów społecznych powiatu ostrołęckiego przypisano następujące cele strategiczne: Poprawa funkcjonowania rodzin w powiecie ostrołęckim, Realizacja polityki zatrudnienia w zakresie wprowadzania/powrotu osób poszukujących zatrudnienia na otwarty rynek pracy, Poprawa dostępności do opieki medycznej, rehabilitacji leczniczej, promowanie zdrowego stylu życia i

profilaktyka uzależnień, Rozwój aktywności społecznej, Zaspokojenie potrzeb seniorów oraz zapobieganie wycofaniu się z życia społecznego, Partnerstwo i współpraca podmiotów działających na rzecz mieszkańców powiatu ostrołęckiego.

II Część diagnostyczna - analiza problemów społecznych w gminie Czarnia

II 1. Lokalizacja

Gmina Czarnia jest gminą wiejską, położoną w powiecie ostrołęckim, w północnej części województwie mazowieckiego, nad rzeką Omulew. Według danych GUS jej powierzchnia wynosi 94 km², a gęstość zaludnienia 27 os./km². Jednostka podzielona jest na 9 sołectw.

Gmina Czarnia graniczy z gminą:

- Rozogi (powiat szczycieński, woj. warmińsko-mazurskie),
- Myszyniec (powiat ostrołęcki, woj. mazowieckie),
- Baranowo (powiat ostrołęcki, woj. mazowieckie),
- Chorzele (powiat przasnyski, woj. mazowieckie),
- Wielbark (powiat szczycieński, woj. warmińsko-mazurskie).

Podstawę komunikacji na obszarze gminy stanowi droga wojewódzka nr 614 relacji Chorzele – Myszyniec.

II 2. Demografia

Liczba mieszkańców gminy stale się zmniejsza – na przestrzeni ostatnich trzech lat spadek wyniósł 1,66%. Wśród zameldowanych mieszkańców przeważają mężczyźni.

Na terenie gminy Czarnia rodzi się systematycznie coraz mniej dzieci – spadek w badanym okresie wyniósł 11,11%.

Gmina Czarnia odnotowuje ujemny przyrost naturalny.

Tabela 1. Demografia gminy Czarnia w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba zameldowanych mieszkańców gminy, w tym:	2466	2456	2425
- kobiet	1201	1198	1195
- mężczyzn	1265	1258	1230
Liczba urodzeń żywych, w tym:	18	17	16
- dziewczynki	9	10	10
- chłopcy	9	7	6
Liczba zgonów os. zameldowanych w gminie, w tym	25	28	24

- kobiet	13	16	9
- mężczyzn	12	12	15

Źródło: USC

Na dzień 31.12.2024 r. liczba mieszkańców gminy Czarnia w poszczególnych grupach wiekowych kształtowała się następująco:

- w wieku przedprodukcyjnym: 513, w tym 260 kobiet i 253 mężczyzn,
- w wieku produkcyjnym: 1581, w tym 718 kobiet i 863 mężczyzn,
- w wieku poprodukcyjnym: 401, w tym 252 kobiet i 149 mężczyzn.

Na dzień 31.12.2024 r. struktura mieszkańców gminy Czarnia pod względem stanu cywilnego wykazywała przewagę osób stanu wolnego i wyglądało następująco:

- stanu wolnego (kawaler/panna): 1124 (kawaler 643/ panna 481),
- stanu wolnego (wdowiec/wdowa): 159 (wdowiec – 21 / wdowa – 138),
- stanu wolnego (po rozwodzie): 72 (rozwidziony – 35 / rozwiedziona – 37),
- w związku małżeńskim: 1060 (żonaty – 526 / mężatka – 534).

II 3. Pomoc społeczna

II 3.1. Centrum Usług Społecznych w gminie Czarnia

W gminie Czarnia funkcjonuje Centrum Usług Społecznych, które zostało powołane uchwałą nr XVI/146/21 Rady Gminy Czarnia z dnia 23 lutego 2021 r. na podstawie Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Celem działania Centrum jest umożliwienie przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych. Pomoc społeczna wspiera mieszkańców gminy w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb oraz integracji ze środowiskiem.

CUS spełnia ustawowy warunek 1 pracownika socjalnego przypadającego na 2000 mieszkańców lub 1 pracownika socjalnego na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej oraz spełnia warunek ustawy w zakresie zatrudnienia co najmniej trzech pracowników socjalnych.

Tabela 2. Spełnienie wymogów ustawowych przez CUS w gminie Czarnia w l. 2022-2024

Rok	Czy spełniono warunek ustawy dot. pracowników socjalnych	Liczba mieszkańców wd GUS	Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej	Liczba pracowników socjalnych

2022	Tak	2260	106	3
2023	Tak	2214	105	3
2024	tak	2203	108	3

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2025 r.

W 2024 roku w ramach CUS funkcjonował Zespół ds. realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, który liczył 4 osoby w tym 3 pracowników socjalnych (specjalista pracy socjalnej, starszy pracownik socjalny oraz pracownik socjalny).

W 2024 roku w jednostce funkcjonował Zespół ds. organizowania usług społecznych składający się z organizatora usług społecznych, organizatora społeczności lokalnej, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych, oraz specjalistów świadczących usługi społeczne.

II 3.2. Klienci

Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat wzrosła w gminie Czarnia o:

- 69% liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej,
- 65% liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

W badanym okresie najwięcej rodzin i osób skorzystało ze wsparcia pomocy społecznej w 2021 r., co mogło być związane z następstwami epidemii Covid-19.

Tabela 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Czarnia w l. 2018-2024

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2018	93	305
2019	99	313
2020	130	381
2021	194	531
2022	142	444
2023	151	490
2024	157	502

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2025 r.

CUS w gminie Czarnia przyznaje pomoc od lat najczęściej z powodu ubóstwa oraz długotrwałych chorób.

Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej przez CUS w Czarni w l. 2022-2024

	2022	2023	2024

Niepelnosprawność	26	33	35
Bezrobocie	20	19	17
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	62	66	55
Bezradność opiek.-wych	13	11	14
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	50	63	72
Alkoholizm	3	6	7
Wielodzietność i rodziny niepełne	28	33	34
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu ZK	1	2	0
Zdarzenia losowe	1	1	0
Bezdomność	0	0	2
OGÓLEM	204	243	236

Zródło: CUS

W gminie Czarnia częściej są przyznawane świadczenia niepieniężne niż pieniężne.

W ostatnich trzech latach rośnie, chociaż w różnym stopniu, liczba:

- osób korzystających ze świadczeń pieniężnych (o 6%) i niepieniężnych (o 43%),
- rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych (o 3%) i niepieniężnych (o 45%).

Tabela 5. Świadczenia pieniężne i niepieniężne w gminie Czarnia w l. 2022-2024

		2022	2023	2024
Osoby korzystające ze świadczeń	pieniężnych	32	38	34
	niepieniężnych	124	162	177
Rodziny korzystające ze świadczeń	pieniężnych	32	37	33
	niepieniężnych	58	75	84

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2025 r.

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w gminie Czarnia wzrosła skokowo z 3 do 10 w 2024 r. i utrzymuje się na tym poziomie (oznacza to przyrost o 233%).

Tabela 6. Liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych w gminie Czarnia w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych	3	3	10

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2025 r.

Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Czarnia zmalał w latach 2022-2024 o 34,97%. Wskaźnik ten jest obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną od rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100.

Liczba rodzin objętych pracą socjalną pozostaje od lat na bardzo zbliżonym poziomie, aczkolwiek widać wzrost o 1,88%.

Tabela 7. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Czarnia w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Wskaźnik pracy socjalnej	135,90%	106,06%	100,93%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	78	99	107
Praca socjalna ogółem	106	105	108

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 r.

II 3.3. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Ubóstwo stanowi od lat główny powód przyznawania pomocy społecznej przez CUS w gminie Czarnia. Jednocześnie maleje liczba rodzin, którym przyznano w ciągu roku pomoc z powodu ubóstwa. W badanym okresie ostatnich trzech lat wskaźnik ten zmalał o 11%.

W roku 2024 z powodu ubóstwa przyznano 11 193 świadczeń niepieniężnych i 110 świadczeń pieniężnych, co daje łącznie 11 303 świadczenia.

W roku 2024 wsparcie z powodu ubóstwa udzielono 13 rodzinom jednoosobowym, 2 rodzinom dwuosobowym, 4 rodzinom trzyosobowym oraz 35 rodzinom z co najmniej czterema członkami.

CUS w 2024 roku współpracowało z Caritas Archidiecezji Łomżyńskiej, gdzie wydano ok. 8 ton żywności dla 252 osób. Gmina nie ponosiła odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej.

II 3.4. Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Niepełnosprawność nie stanowi czołowej przyczyny przyznawania pomocy społecznej przez CUS w gminie Czarnia. Niemniej w przeciwieństwie do ubóstwa stale rośnie liczba rodzin, którym przyznano pomoc właśnie z powodu niepełnosprawności – wzrost wyniósł 35% w ostatnich trzech latach.

W roku 2024 z powodu niepełnosprawności przyznano 5 122 świadczeń niepieniężnych oraz 118 świadczenia pieniężne, co daje łącznie 5 240 świadczeń.

W roku 2024 wsparcie z powodu niepełnosprawności udzielono 17 rodzinom jednoosobowym, 4 rodzinom dwuosobowym, 3 rodzinom trzyosobowym oraz 11 rodzinom z co najmniej czterema członkami.

II 4. Wsparcie dla rodzin

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana na podstawie danych Centrum Usług Społecznych w Czarni (vide tabela nr 4).

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną CUS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych pozostaje od lat na bardzo zbliżonym poziomie, aczkolwiek widać wzrost o jedną rodzinę w ostatnich trzech latach (co daje wynik 8%).

Asystent rodziny jest jednym z głównych „narzędzi” wspierania rodziny, ma za zadanie wspomagać rodzinę w osiągnięciu przez nią stabilizacji życiowej, umożliwiającej prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystent pracuje zarówno z rodziną, która jest zagrożona umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, jak i w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Współpracuje wówczas m. in. z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, placówką opiekuńczo-wychowawczą, ośrodkiem preadopcyjnym itp.

W latach 2022-2024 r. w Centrum Usług Społecznych w Czarni był zatrudniony 1 asystent rodziny w ramach umowy zlecenie, co umożliwiło dostosowanie czasu pracy do indywidualnych potrzeb rodziny. W tym czasie liczb rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny stale wzrastała (z 3 rodzin do 5, co daje przyrost o 67%).

Asystent rodziny służy rodzinom wsparciem informacyjnym, instrumentalnym, emocjonalnym. Zajmuje się pedagogizacją rodziców poprzez dostarczanie wiedzy o celach, zadaniach, metodach, środkach i uwarunkowaniach procesu wychowania oraz modelowania. Prowadzone są także treningi umiejętności opiekuńczo-wychowawczych. Asystent udziela wsparcia w zakresie wzmocnienia więzi wewnątrzrodzinnych, towarzyszy rodzinom podczas załatwiania spraw urzędowych, informuje o możliwych do uzyskania formach pomocy. Rodziny objęte asystą są wspierane w procesie zdrowienia w związku z różnymi zaburzeniami, motywowane do dokonania niezbędnych zmian i czynności do prawidłowego funkcjonowania.

Tabela 8. Asystentura rodzinna w gminie Czarnia w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1
Liczba rodzin objęta usługami asystenta rodziny	3	4	5

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2025 r.

Stale maleje liczba rodzin korzystająca w gminie Czarnia z zasiłków rodzinnych (spadek wynosi 21%). Jednocześnie zmniejsza się również kwota zasiłków rodzinnych wypłaconych w roku ogółem (o 17%).

Tabela 9. Liczba rodzin korzystająca w gminie Czarnia z zasiłków rodzinnych w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystająca w gminie Czarnia z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	154	141	121
Kwota zasiłków rodzinnych wypłaconych w roku ogółem	753 008,04 zł.	718 837,49 zł.	17% zł.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2025 r.

Liczba osób i rodzin korzystająca ze świadczenia alimentacyjnego powoli, ale systematycznie maleje (spadek z pięciu do trzech osób/rodzin, co daje wynik 40%).

Natomiast o 41% zmalała ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacana w roku.

Tabela 10. Świadczenia alimentacyjne w gminie Czarnia w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba osób korzystająca ze świadczenia alimentacyjnego	5	4	3
Liczba rodzin korzystająca ze świadczenia alimentacyjnego	5	4	3
Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego	31 908 zł.	23 621 zł.	18 812 zł.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2025 r.

W ramach wspierania są również realizowane usługi wspomagające dla rodzin. Oprócz asystenta rodziny jest także zapewniona usługa pedagoga i logopedy. CUS realizuje również koszyk innych usług, na które składają się: wyjazdy profilaktyczne dla rodzin, animacja społeczności lokalnej, poradnictwa psychologa i terapeuty.

W ramach wspierania rodziny w Centrum Usług Społecznych w Czarni prowadzone są również inne działania mające na celu pomoc rodzinie w przezwyciężeniu trudności i prawidłowym wykonywaniu obowiązków rodzicielskich. Są to:

- poradnictwo psychologiczne,
- spotkania z doradcą logopeda/pedagogiem,
- spotkania z terapeutą ds. uzależnień,
- konsultacje prawne.

W Centrum Usług Społecznych działa również Klub Wolontariusza. W Klubie skupiona jest grupa wolontariuszy, gdzie aktywnie uczestniczy 3 nieletnich dzieci. Na terenie gminy Czarnia została powołana Młodzieżowa Rada Gminy, w której zostało powołanych 6 radnych oraz 3 osoby wspierające radnych.

Gmina Czarnia realizuje Gminny Program Wspierania rodziny na lata 2023-2025. Obecnie tworzony jest nowy program na kolejne 3 lata. Głównym celem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny. Cel, o którym mowa osiągnąć będzie w szczególności poprzez:

1. Wspieranie rodziny,
2. Diagnozowanie środowisk rodzinnych, systematycznie rozpoznawanie i analizowanie problemów występujących w rodzinie:
  - Ochrony i opieki zdrowotnej,
  - Nauki i wykształcenia,
  - Realizacji potrzeb kulturalnych,
  - Wdrażania do życia społecznego i środowiskowego,
  - Wychowania etycznego i estetycznego,
3. Wspieranie możliwości rozwojowych rodziny,
4. Wspieranie funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
5. Wspieranie rodzin zagrożonych (w trudnej sytuacji, w kryzysie),
6. Specjalistyczny system wspierania rodzin,
7. Współpraca z instytucjami, placówkami oświatowymi i organizacjami, zajmującymi się rozwojem rodziny. Realizacja programy ma przyczynić się do profilaktyki dla rodzin w trudnej sytuacji w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, na skutek deprivacji potrzeb w związku z sytuacją społeczno-wychowawczą i psychofizyczną dzieci w środowisku rodzinnym

Aby móc zrealizować cel główny programu określone zostały cele szczegółowe:

- Działania zmierzające do wzmacniania systemu norm i wartości procesu wychowawczego gwarantujący prawidłowy rozwój dziecka w rodzinie,

- Pomoc rodzicom w przystosowaniu się do życia społecznego poprzez indywidualną pracę z rodziną,
- Wdrażanie programów edukacyjnych skierowanych do dzieci i ich rodziców służących rozwojowi rodziny,
- Współpraca z asystentem rodziny, pracownikami socjalnymi, pedagogami szkolnymi, specjalistami: pedagog, logopeda, psycholog, kuratorami sądowymi, policjantami w celu podjęcia wspólnych działań profilaktycznych na rzecz rodzin dotkniętych problemem opiekuńczo wychowawczym.
- Inicjowanie i inspirowanie społeczności lokalnej do solidaryzacji działań.
- Profesjonalna pomoc dla rodzin dysfunkcyjnych w tym: interwencja kryzysowa w rodzinie, organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo, pomoc w nauce,
- Profilaktyka:
  - Udział i propagowanie form aktywności społecznej osób wymagających pomocy i wsparcia, ochrony poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.
  - Udział w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, mających na celu ochronę poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Program realizuje Centrum Usług Społecznych w gminie Czarnia przy współudziale: szkół, przedszkoli, organizacji pozarządowych i specjalistów.

Realizacja programu odbywa się poprzez wspólne i spójne działania jednostek administracji rządowej i samorządowej, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów i osób specjalizujących się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

II 5. Piecza zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza jest formą pomocy dzieciom i rodzinom w kryzysie. W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. Rodzina zastępcza jest tymczasową formą opieki nad dzieckiem.

Wysokość kosztów za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, które poniosła gmina Czarnia wzrosła zauważalnie w ostatnich latach o 38 382 zł., co stanowi przyrost o 42%.

Tabela 11. Piecza zastępcza w gminie Czarnia w latach 2023-2025

	2023	2024	2025
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	91 618	119 392	130 000

Źródło: CUS

II 6. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Liczba osób w kryzysie zdrowia psychicznego wzrosła o 5 w latach 2021-2023, co przekłada się na wzrost o 15,15%. Osoby mieszkające samodzielnie w 2023 roku stanowiły 21,05% ogólnej liczby osób w kryzysie zdrowia psychicznego, natomiast 89,47% osób wymagało wsparcia.

Tabela 12. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie Czarnia w latach 2021-2023

	Liczba osób na terenie gminy			Liczba osób mieszkających samodzielnie			Liczba osób wymagających wsparcia		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	33	36	38	0	0	8	29	32	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, NSP 2021 oraz OZPS gminy Czarnia

II 7. Mieszkalnictwo

Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Zasób mieszkaniowy gminy Czarnia nie ulega zmianie od trzech lat i liczy sobie pięć lokali.

Tabela 13. Zasób mieszkaniowy gminy Czarnia w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba mieszkań w zasobie mieszkaniowym gminy, w tym:	5	5	5
Liczba mieszkań komunalnych	0	0	0
Liczba mieszkań socjalnych	0	0	0
Liczba oczekujących na zawarcie umowy najmu lokalu komunalnego	0	0	0
Liczba oczekujących na zawarcie umowy najmu lokalu socjalnego	0	0	0

Źródło: Urząd Miasta

Zgodnie z danymi bazy GUS¹, w gminie Czarnia przypada 269,3 mieszkań na 1000 mieszkańców. Jest to zdecydowanie mniej w porównaniu ze średnią dla województwa mazowieckiego (458 mieszkań) oraz średnią dla kraju (419,30).

Obecnie trwają prace nad modernizacją mieszkania wspomaganego, które zostanie wyremontowane i wydzielone z zasobów gminy.

II 8. Służba zdrowia

Mieszkańcy gminy Czarnia mają zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej poprzez jedną przychodnię publiczną, jeden ośrodek zdrowia i jeden punkt apteczny.

Dostęp do lekarzy specjalistów i szpitala zapewniają pobliskie miasta tj. Ostrołęka, Przasnysz i Szczytno.

Tabela 14. Podmioty służby zdrowia w gminie Czarnia w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba przychodni publicznych	1	1	1
Liczba ośrodków zdrowia	1	1	1
Liczba aptek	1	1	1

Źródło: CUS

II 9. Problemy uzależnień

II 9.1. Praca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została powołana Zarządzeniem Nr 30/2022 Wójta Gminy Czarnia z dnia 27 maja 2022 r. Komisja składa się z pięciu członków.

W badanym okresie lat 2022-2024 wzrosła blisko czterokrotnie liczba przeprowadzonych rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego (wzrost o 380%), co przekłada się z kolei na brak konieczności wysyłania wniosków do sądu, ponieważ zobowiązani sami podejmują się leczenia lub uczęszczają na zajęcia z terapeutą i psychologiem itp. Efektywnie prowadzone przez członków GKRPA rozmowy motywujące przyczyniły się do spadku z 12 do zera liczby wniosków kierowanych do sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

¹ Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czarnia#nieruchomosci

Tabela 15. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarni w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Posiedzenia KRPA ogółem	6	6	5
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących do podjęcia leczenia	5	23	24
Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	3
Szkolenia w których uczestniczyli pracownicy KRPA	0	1	1
Liczba otrzymanych wniosków o leczenie odwykowe	15	6	2
Liczba spraw obecnie w toku	0	0	0
Liczba zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	0	0	0
Liczba wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	12	3	0
Zakończone postępowania w sprawie skierowania na leczenie odwykowe przez sąd	1	2	5
Przeprowadzone badania przez biegłych sądowych	0	5	2

Źródło: GKRPA

II 9.2. Rynek alkoholowy

W gminie Czarnia ubył jeden punkt sprzedaży alkoholu w ciągu trzech ostatnich lat.

Wszystkie oferują napoje alkoholowe do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Tabela 16. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Czarnia w I. 2022-2024

		2022	2023	2024
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych ogółem, w tym		6	5	5
do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):	do 4,5%	6	5	5
	4,5%-18%	3	3	3
	powyżej 18%	4	3	3
do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):	do 4,5%	0	0	0
	4,5%-18%	0	0	0
	powyżej 18%	0	0	0

Źródło: GKRPA

II 9.3. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla uczniów

W latach 2022-2024 realizowano na terenie gminy Czarnia rozliczne oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży, w tym konkursy profilaktyczne w szkołach, dystrybucję

materiałów profilaktycznych, warsztaty profilaktyczne, widowisko artystyczno-profilaktyczne, wydarzenie muzyczno-profilaktyczne.

Od lat w ww. wydarzeniach profilaktycznych bierze udział porównywalna liczba osób, w tym nie tylko uczniów, ale również ich rodziców i nauczycieli.

Tabela 17. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla uczniów w gminie Czarnia w l. 2022-2024

Przybliżona liczba uczestniczących w działaniach	2022	2023	2024
uczniów	300	300	300
nauczycieli	30	30	30
rodziców	20	20	20

Źródło: GKRPA

II 9.4. Punkt Konsultacyjny

Centrum realizowało do 2023 r. projekt „Centrum Usług Społecznych gminie Czarnia współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 w ramach Osi Priorytetowej II. Efektywne polityki publiczne na rynku pracy gospodarki i edukacji, Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. W ramach projektu utworzono Punkt Konsultacyjny, w którym przyjmuje między innymi terapeuta ds. uzależnień i współuzależnieni oraz psycholog. Porad udzielał również prawnik. Obecnie CUS w gminie Czarnia kontynuuje pracę Punktu Konsultacyjnego w ramach zobowiązania do okresu trwałości. Nie jest już realizowana usługa prawnika.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu – po spadku w 2023 r. – już w roku następnym powróciła do poziomu sprzed dwóch lat i wynosi 10 rodzin.

Tabela 18. Klienci Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciw Przemocy Domowej w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu, w tym	10	4	10
Rodziny z problemem alkoholowym	10	4	?

Źródło: CUS

Centrum Usług Społecznych w gminie Czarnia oferuje mieszkańcom gminy **poradnictwo psychologiczne dla dzieci i dorosłych**. Psycholog, pracujący zarówno z dziećmi, jak i dorosłymi, to ekspert, który zajmuje się rozpoznawaniem i leczeniem różnorodnych zaburzeń występujących w tych grupach wiekowych. W swojej pracy przeprowadza szczegółowe wywiady oraz wykorzystuje testy psychologiczne, aby dokładnie zrozumieć pacjenta i jego

trudności. W trakcie terapii stara się odkryć źródła problemów, które wpływają na różne aspekty życia danej osoby.

W 2024 r. z usługi skorzystało 25 osób. Liczba godzin świadczonych usług wyniosła 167 godzin. Czas oczekiwania na skorzystanie z usługi wynosił do 1 miesiąca, a częstotliwość spotkań w ramach usługi: 2 razy w miesiącu w zależności od potrzeb.

Tematyka problemów zgłaszanych przez osoby konsultowane w badanym okresie była różna. Dotyczyła zarówno problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu jak i problemów rodzinnych, których podłożem są problemy emocjonalne powiązane z różnymi dysfunkcjami w obszarze rodzinnym. Zazwyczaj konsultacje miały charakter regularnych, co tygodniowych spotkań ze względu na złożoność prezentowanych trudności przez osoby zgłaszające się do punktu. Treść konsultacji oraz wnoszone informacje wskazywały na długofalowy proces pomocy. W ramach pomocy psychologicznej mieszkańcom gminy udzielano specjalistycznego poradnictwa w zależności od doświadczanego kryzysu opierającego się na odreagowaniu emocji, pomocy w dostrzeżeniu sfer deficytowych, pomocy w wyznaczaniu celów i ich realizacji, pozytywne wzmocnienie oraz dowartościowanie, motywowanie do zmiany tematyczna psychoedukacja zmierzająca do zwiększenia możliwości i zasobów osób korzystających z usługi, np. kwestie kompetencji rodzicielskich, psychoedukacja w zakresie doświadczania, przeżywania i wyrażania emocji. W zależności od doświadczanego kryzysu stosowano odpowiednią metodę pracy: wywiad psychologiczny, obserwacja, komunikacja wspierająca i wspomagająca, dialog motywujący, terapia skoncentrowana na rozwiązaniach, karty pracy. Najczęściej zauważalne przeżywane kryzysy to: kryzysy małżeńskie, kryzysy emocjonalne związane z sytuacją życiową, próba samobójcza, uzależnienie, trudności wychowawcze, kryzysy emocjonalne związane z podeszłym wiekiem i trudnościami z tego wynikającymi, uzależnienia, żałoba po stracie bliskiej osoby, myśli samobójcze, trudności wychowawcze

II 9.5. Czyny zabronione związane z używaniem środków psychoaktywnych

W okresie 2022-2024 odnotowano w gminie Czarnia o 55% więcej przypadków prowadzenia pojazdu mechanicznego pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Dochodzi

sporadycznie do aktów zakłócania porządku publicznego przez osoby będące pod wpływem wskazanych substancji.

Stale maleje liczba mandatów wystawionych za wykroczenia z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (spadek wyniósł 50%).

Tabela 19. Czyny zabronione związane z używaniem środków psychoaktywnych na terenie gminy Czarnia w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu/narkotyków	11	9	17
Zakłócanie porządku publicznego	3	1	4
Liczba mandatów wystawionych za wykroczenia z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	12	10	6

Źródło: Policja

II 10. Przemoc domowa

II 10.1. Osoby doznające i stosujące przemoc domową

Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy, zmalała o 45% w badanym okresie lat 2022-2024.

Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania, zmniejszyła się w tym czasie o 73%.

Natomiast liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej zmalała o połowę (50%).

Z zebranych danych statystycznych wynika, że przemocy domowej najczęściej doznają kobiety, a stosują ją mężczyźni.

Tabela 20. Liczba osób doznających i stosujących przemoc domową w l. 2022-2024 na terenie gminy Czarnia

	2022	2023	2024
Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy – ogółem, w tym:	11	4	9
- kobiety	7	3	5
- mężczyźni	4	1	1
- małoletni	0	0	3
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania – ogółem, w tym:	11	4	3
- kobiety	2	0	0
- mężczyźni	9	4	3
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej	10	7	5

Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na programy korekcyjno-edukacyjne	0	0	0
--	---	---	---

Źródło: CUS/ZI

II 10.2. Procedura „Niebieskie Karty”

Liczba wszczynanych na terenie gminy Czarnia procedur „Niebieskie Karty” zmalała w 2023 r. z 10 do 4, co oznacza spadek o 60% i na tym poziomie utrzymuje się nadal.

Tabela 21. Procedura „Niebieskie Karty” w gminie Czarnia w l. 2022-2024

Liczba założonych Niebieskich Kart	2022	2023	2024
Ogółem, w tym przez:	10	4	4

Źródło: OPS/ZI

II 10.3. Zespół Interdyscyplinarny

Zarządzeniem Nr 75/2021 Wójta Gminy Czarnia z dnia 4 listopada 2021 r. w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie zmiany składu osobowego Zespołu Interdyscyplinarnego wyłoniono 10 członków tego gremium.

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele takich instytucji jak: centrum usług społecznych, PSP w Czarni, PSP w Surowem, GKRPA w Czarni, przychodni lekarskiej, sądu (kuratorzy) i policji.

Posiedzenia Zespołu odbywają się raz na kwartał, dodatkowo tworzone są grupy diagnostyczno-pomocowe w ramach zatrzymania przemoc domowej i podjęcia wspólnych działań.

Tabela 22. Praca Zespołu Interdyscyplinarnego w Czarni w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	5	6
Liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	8	9	15
Liczba zawiadomień przekazanych do organów ścigania	0	1	1

Członkowie Zespołu interdyscyplinarnego oraz pracownicy socjalni na bieżąco podnoszą swoje kompetencje w zakresie współpracy z osobą doświadczającą przemoc oraz stosującą

przemoc. Zespół i grupy diagnostyczno-pomocowe opracowują plan pomocy, monitorują sytuację rodzin oraz dokumentują podejmowane działania.

II 10.4. Interwencje Policji

Liczba interwencji domowych Policji w związku z przemocą domową na terenie gminy Czarnia maleje. W ostatnich trzech latach widać spadek o 15%.

Tabela 23. Interwencje domowe Policji w związku z przemocą domową na terenie gminy Czarnia w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Interwencje domowe Policji w związku z przemocą domową	59	48	50

Zródło: Policji

II 11. Bezpieczeństwo publiczne

Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego, porządku i opieki nad bezpieczeństwem ludzi i ich mienia sprawuje: Komisariat Policji w Myszyńcu i Dzielnicowy Rejonu 22 (usytuowanego na terenie gminy Myszyńiec i gminy Czarnia).

Na terenie gminy Czarnia, zadania w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, realizują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, wyposażone są w podstawowy sprzęt ratownictwa przeciwpożarowego, w tym:

- OSP Bandysie,
- OPS Brzozowy Kąt,
- OSP Cyk,
- OSP Czarnia.

Poza wyżej wymienionymi jednostkami OSP na terenie gminy funkcjonuje KM PSP Ostrołęka posterunek JRG w Wydmusach.

II 12. Określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych

II 12. 1. Podmioty ekonomii społecznej

Na terenie Gminy Czarnia funkcjonują następujące organizacje, stowarzyszenia i kluby:

- Lokalna Grupa Działania „Kurpsie Razem”,

- Koło Gospodyń Wiejskich w Bandysiach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Cyku,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Długiem,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Brzozowym Kącie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Surowem,
- Towarzystwo Kurpiowskie „Strzelec” w Czarni,
- Stowarzyszenie Miłośnicy Ziemi Kurpiowskiej,
- Stowarzyszenie Inicjatywy Bez Wykluczeń;
- Fundacja na rzecz prawidłowych relacji człowiek – zwierzę „Dobro.Stan”.

Ponadto, w miejscowości Czarnia i Długie funkcjonują dwa kluby seniora, które zostały utworzone w celu integracji i aktywizacji osób starszych oraz Spółdzielnia socjalna w gminie Czarnia.

Wszystkie ww. podmioty współtworzą aktywnie lokalny trzeci sektor i wykazują potencjał do realizacji usług społecznych. W tym w szczególności należy wskazać na potencjał kół gospodyń wiejskich i Towarzystwa Kurpiowskiego „Strzelec” w Czarni w zakresie działań dotyczących edukacji publicznej.

Stowarzyszenie Inicjatywy Bez Wykluczeń dysponują wsparciem ze strony psychologa i terapeuty. Ta organizacja ma potencjał w świadczeniu usług opiekuńczych

W gminie działa również Gminny Klub Wolontariusza, którego praca może przysłużyć się do rozwoju w społeczności lokalnej idei wolontariatu i pomocy społecznej.

Spółdzielnia socjalna w gminie Czarnia wykazuje potencjał do realizacji usług opiekuńczych specjalistycznych, Ochotnicze Straże Pożarne w zakresie promocji i ochrony zdrowia oraz edukacji publicznej (np. prowadzenie szkoleń z pierwszej pomocy, zajęcia na basenie). Fundacja Dobro.stan prowadzi zajęcia dla seniorów.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że podmioty sektora organizacji pozarządowych są bardzo ważnym i cennym partnerem władz Gminy Czarnia w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz wykazują wysoką zdolność do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Świadczy o tym również dotychczasowa finansowa i pozafinansowa współpraca samorządu z podmiotami trzeciego sektora.

W 2024 r. w ramach realizacji projektu grantowego pt. „Premia społeczna” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 zlecono realizację usług społecznych w obszarze Pomocy Społecznej oraz Wsparcia Rodziny Stowarzyszeniu Inicjatywy Bez Wykluczeń na kwotę 10 900,00 zł.

W 2024 r. w ramach organizowania społeczności lokalnej w Gminie Czarnia współpracowano z organizacjami pozarządowymi, które mają swoją siedzibę na terenie gminy, takimi jak Koło Gospodyń Wiejskich w Cyku, Koło Gospodyń Wiejskich w Długiem oraz Stowarzyszenie „Inicjatywy Bez Wykluczeń”. Współpraca ta opierała się na podpisanych porozumieniach, które stanowią istotny element rozwoju lokalnego, budowania tożsamości „małych ojczyzn”, wzmacniania aktywności organizacji pozarządowych oraz integracji społeczności. Organizacje te miały istotny wkład w realizację inicjatyw sprzyjających aktywizacji mieszkańców, a także w działania wspierające funkcjonowanie Centrum Usług Społecznych w Gminie Czarnia. Dzięki tym porozumieniom możliwe było skuteczniejsze przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz promocja postaw prospołecznych. Działania podejmowane wspólnie z organizacjami miały także na celu rozwój wspólnoty samorządowej poprzez wdrażanie projektów aktywizujących mieszkańców, rozszerzenie oferty usług społecznych oraz wspieranie oddolnych inicjatyw lokalnych. W 2024 roku kluczową rolę odegrali także sołtysi, pełniący funkcję lokalnych liderów w poszczególnych sołectwach. Wspólnie z nimi zrealizowano cykl wydarzeń „Kino pod chmurką”, które odbywały się na terenie każdego sołectwa. Było to działanie oparte na zasadach organizowania społeczności lokalnej, polegające na zaangażowaniu mieszkańców w planowanie i realizację wydarzeń, które budowały więzi społeczne i wzmacniały poczucie wspólnoty. Sołtysi jako osoby cieszące się zaufaniem w swoich miejscowościach, odegrali kluczową rolę w mobilizacji społecznej i aktywizacji mieszkańców, co przełożyło się na duże zainteresowanie i frekwencję podczas organizowanych inicjatyw. Podjęte w 2024 roku działania dowodzą, że skuteczne organizowanie społeczności lokalnej możliwe jest dzięki szerokiej współpracy różnych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, liderów lokalnych oraz mieszkańców. Takie podejście pozwala na skuteczne wykorzystanie potencjału społecznego i rozwój kapitału lokalnego, który sprzyja długofalowym zmianom w społeczności oraz wzmacnia poczucie przynależności i odpowiedzialności za lokalne inicjatywy.

II 12.2. Ramy współpracy podmiotów ekonomii współpracy z samorządem

Kooperacja władz samorządowych z podmiotami ekonomii społecznej opiera się na przyjmowanych corocznie przez Radę Gminy Programach współpracy Gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W 2025 r. obowiązywały dwa, zgodne ze sobą, Programy Współpracy:

- Program współpracy Gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2025 rok,
- Wieloletni program współpracy Gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2025-2027.

W obu ww. dokumentach przyjęte, że celem głównym jest kształtowanie partnerstwa Gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi dla wspólnych działań służących definiowaniu i zaspokajaniu potrzeb społecznych mieszkańców oraz wzmacnianie aktywności społeczności lokalnej.

Współpraca pomiędzy Gminą Czarnia, Centrum Usług Społecznych (jednostką organizacyjną gminy) a organizacjami pozarządowymi i podmiotami wskazanymi w art. 3 ust.3 ustawy, mogą odbywać się w formach finansowych i pozafinansowych.

Do finansowych form współpracy z organizacjami pozarządowymi należy:

- a) zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych w trybie otwartego konkursu ofert na zasadach określonych w ustawie, w formie:
- b) powierzania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji lub,
- c) wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji,
- d) zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych w trybie art. 19a ustawy.

Do pozafinansowych form współpracy z organizacjami pozarządowymi należy:

- a) wzajemne informowanie się Gminy Czarnia oraz organizacji pozarządowych o planowanych kierunkach działań, w tym informowanie organizacji pozarządowych o zadaniach publicznych, które będą realizowane w roku obowiązywania Roczego Programu,
- b) konsultowanie z organizacjami pozarządowymi lub Radą Pożytku Publicznego, w przypadku jej utworzenia, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- c) udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w pracach komisji konkursowych dla opiniowania ofert złożonych w otwartych konkursach ofert,
- d) promowanie działalności podmiotów będących uczestnikami realizacji Roczego Programu,
- e) wspieranie, rozwijanie i promowanie idei wolontariatu oraz wykorzystywanie potencjału wolontariuszy,
- f) obejmowanie patronatem przez władze Gminy Czarnia projektów i inicjatyw realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- g) prowadzenie działalności edukacyjnej i doradczej związanej z funkcjonowaniem organizacji pozarządowych, w tym inicjowanie lub współorganizowanie szkoleń podnoszących jakość pracy organizacji pozarządowych,
- h) udzielanie przez Gminę Czarnia rekomendacji wnioskującym o to organizacjom pozarządowym, jeżeli konieczność ich uzyskania wiąże się z działalnością prowadzoną przez te organizacje,
- i) wspólne opracowywanie i realizacja projektów finansowanych ze środków zewnętrznych,
- j) tworzenie w miarę potrzeb wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym.

W ostatnich trzech latach ponad czterdziestokrotnie wzrosła łączna pula środków finansowych zaplanowanych na realizację zadań publicznych zleczanych lub powierzanych podmiotom ekonomii społecznej przez władze gminy Czarnia w ramach rocznych programów współpracy.

Natomiast Wieloletni program współpracy Gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2025-2027 zakłada w przyjętym okresie trzyletnim, że pula środków zmniejszy się ze 132 800,00 zł. do 10 000,00 zł. Z tym że środki na lata 2025 i 2026 pochodzą ze źródeł własnych oraz projektu grantowego pt. „Premia społeczna”. Grant pozyskano na podstawie umowy z Fundacją „Fundusz Współpracy”, która zawarła umowę z Instytucją Pośredniczącą – Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o dofinansowanie projektu grantowego FERS04.13-IP.06-0018/23 finansowanego ze środków europejskich w 82,52%, a ze środków krajowych w 17,48%, którego celem jest zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+).

Tabela 24. Współpraca finansowa gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi w I. 2024-2026

Opis	2024	2025	2026	2027
Wysokość środków finansowych zaplanowanych na realizację zadań publicznych z Programu rocznego	10 000,00 zł.	132 800,00 zł.	400 857,50 zł.	-
Wysokość środków finansowych zaplanowanych na realizację program wieloletniego	-	132 280,00 zł.	31 960,00 zł.	10 000,00 zł.

Źródło: Programy współpracy Gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2024, 2025 i 2026 (projekt) oraz Wieloletni program współpracy Gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2025-2027.

II 13. Działalność kulturalna, sport i rekreacja

Gmina Czarnia to obszar o bogatych i kultywowanych tradycjach kultury ludowej. Sztuka kurpiowszczyzny jest widoczna w budownictwie, zdobnictwie, rzeźbiarstwie, tkactwie i wycinkarstwie. Na terenie Gminy regularnie organizowane są wydarzenia kulturalne, takie jak:

„Niedziela na wsi” i „Jarmark Bożonarodzeniowy”, które zwiększają integracje wśród mieszkańców.

Na terenie gminy Czarnia zadania z zakresu kultury realizuje Gminna Biblioteka Publiczna w Czarni oraz jej filia w Surowem, która za pośrednictwem zgromadzonego księgozbioru, umożliwia mieszkańcom gminy i regionu dostęp do bogatej bazy informacji. Swoje zadania programowe realizuje współpracując z innymi bibliotekami, instytucjami i organizacjami zajmującymi się kulturą, upowszechnianiem czytelnictwa, oraz działalnością edukacyjną.

Oprócz biblioteki, ważną funkcję kulturalną na terenie gminy pełnią świetlice wiejskie i remizy OSP, które są miejscem spotkań mieszkańców. Zmodernizowane obiekty wpływają na integracje lokalnej społeczności oraz promocję wspólnego spędzania czasu wolnego. Dzięki działaniom obejmującym remonty remiz i świetlic, obywatele gminy otrzymują atrakcyjne warunki do zbiorowych spotkań, zabawy oraz pracy. Ponadto niniejsze obiekty dają możliwość tworzenia kół i grup zainteresowań zrzeszających różne grupy wiekowe ludności lokalnej. W efekcie funkcjonowania świetlic oraz remiz, osiągnięta została swoista integracja mieszkańców. Odnowione budynki w powiązaniu z pięknymi krajobrazami i walorami przyrodniczymi zwiększają atrakcyjność gminy pod względem rekreacyjno-turystycznym.

Ponadto na terenie gminy działają również organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu. Należą do nich między innymi: • Towarzystwo Kurpiowskie „Strzelec” w Czarni,

- Stowarzyszenie Miłośnicy Ziemi Kurpiowskiej.

Zadania z zakresu upowszechniania sportu na terenie gminy, realizują przede wszystkim szkoły. Ponadto w centrum miejscowości Czarnia, funkcjonuje boisko wielofunkcyjne, hala sportowa oraz 4-torowa bieżnia o nawierzchni żużlowej. Boisko to jest nie tylko miejscem rozgrywek sportowych, ale również przyczynia się do aktywizacji różnych form czynnego wypoczynku wśród mieszkańców. Przy placówkach szkolnych funkcjonują natomiast uzupełniające ofertę sportową gminy boiska do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę. Dodatkowo przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Czarni funkcjonuje kryta pływalnia dla osób preferujących sporty wodne.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie

zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

II 14. Oświata i poziom wykształcenia

Na terenie gminy Czarnia funkcjonują dwie szkoły podstawowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarni,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im Brata Zenona Żebrowskiego w Surowem.

Każda z wyżej wymienionych placówek oświatowych zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Bazę oświatową stanowią zespoły boisk do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę przy placówkach szkolnych, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy gminy.

Ponadto kształcenie prowadzi Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Czarni prowadzony przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego. Placówka ta zajmuje się dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i niepełnosprawnościami sprzężonymi np. z autyzmem, porażeniem mózgowym, dysfunkcjami ruchowymi itp.

Jak podaje GUS², 614 mieszkańców gminy Czarnia jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 286 kobiet oraz 328 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 17,3% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,6% wykształcenie policealne, 10,1% średnie ogólnokształcące, a 20,9% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,1% mieszkańców gminy Czarnia, gimnazjalnym 3,6%, natomiast 20,1% podstawowym ukończonym. 4,3% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa mazowieckiego mieszkańcy gminy Czarnia mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Czarnia największy odsetek ma wykształcenie wyższe (22,7%) oraz

---

² Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czarnia#edukacja-i-szkolnictwo

podstawowe ukończone (20,7%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (28,3%) oraz średnie zawodowe (22,6%).

II 15. Rynek pracy

II 15.1. Bezrobocie

Jak podaje GUS³, bezrobocie rejestrowane w gminie Czarnia wynosiło 31.12.2024 r. 8,9%. Jest to ponad dwukrotnie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa mazowieckiego (4,0%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,1%).

Tabela 25. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Czarnia w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Bezrobocie rejestrowane w gminie	8,6%	8,0%	8,9%
Bezrobocie rejestrowane w woj. mazowieckim	4,3%	4,0%	4,0%
Bezrobocie rejestrowane w Polsce	5,2%	5,1%	5,1%

Źródło: GUS

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrołęce wynika, że liczba mieszkańców gminy Czarnia zarejestrowanych jako osoby bezrobotne nieznacznie, ale stale maleje – spadek w ostatnich trzech latach wyniósł 14%. W tym więcej jest bezrobotnych mężczyzn.

Tabela 26. Liczba zarejestrowanych w PUP bezrobotnych mieszkańców gminy Czarnia w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem, w tym:	73	66	63
kobiety	26	30	29
mężczyźni	47	36	34

Źródło: UP

W 2024 r. zgłoszono do Urzędu Pracy 873 ofert pracy (w tym etat, umowy cywilnoprawne, staże, praktyki). W tym samym roku skierowano do młodzieży 3 programy aktywizacji zawodowej:

³ Więcej: Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czarnia. Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia rejestrowanego prezentujemy na tej stronie. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie. Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czarnia

- pn. „Algorytm – Fundusz Pracy”, który był realizowany dla 10 uczestników przez Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce,
- pn. „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w powiecie ostrołęckim i mieście Ostrołęka (I)” w ramach EFS Plus, który był realizowany dla 6 osób przez Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce,
- pn. „Rezerwa Ministra 2024 rok – osoby bezrobotne zamieszkałe na wsi”, który był realizowany dla 1 uczestnika przez Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce.

II 15.2. Działania gminy w zakresie promocji zatrudnienia, reintegracji zawodowej i społecznej osób podlegających wykluczeniu społecznemu

CUS w gminie Czarnia realizował w 2023 roku usługę dla osób bezrobotnych związaną z doradztwem zawodowym oraz możliwością skorzystania z kursu zawodowego.

Obecnie CUS podejmuje działania promocyjne oraz informacyjne dotyczące realizacji projektów przeznaczonych dla osób bezrobotnych.

II 15.3. Spółdzielnia socjalna

Na dzień przygotowywania niniejszej Strategii gmina Czarnia oczekuje na dofinansowanie w kwocie 739.120,00 zł. dla utworzonej Spółdzielni Socjalnej, a w jej ramach będzie zapewnionych 10 miejsc pracy. Spółdzielnia została utworzona w lipcu 2025 r. przez Gminę Czarnia i Powiat Ostrołęcki. Spółdzielnia będzie działać na rzecz społecznej reintegracji wszystkich członków poprzez m.in. odbudowanie i podtrzymywanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych w miejscu pracy oraz zamieszkania, t także zawodowej reintegracji, mającej na celu odbudowanie i podtrzymywanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Celem działalności Spółdzielni jest także aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Spółdzielnia będzie także podejmować działania zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Gmina Czarnia realizując liczne inicjatywy społeczne, chce także rozwijać i propagować rozwój sektora ekonomii społecznej. Gmina mając bezpośredni udział w zarządzaniu spółdzielnią będzie miała bezpośredni wpływ na realizowane przez spółdzielnię zadania, zlecane przez podmioty podległe gminie: Urząd Gminy w Czarni, Centrum Usług Społecznych w gminie Czarnia, Publiczne Szkoły Podstawowe, Żłobek. W przyszłości

spółdzielnia będzie otwierała się na współpracę z gminami ościennymi a także osobami prywatnymi i innymi podmiotami działalności gospodarczej.

Nowo utworzone przedsiębiorstwo społeczne będzie realizowało dwa obszary działalności. Jedną z nich jest gastronomia, w tym między innymi przygotowywanie i dowożenie posiłków dla dzieci w szkołach i żłobku oraz dla osób starszych. Będzie to forma cateringu oraz stołówki w miejscu prowadzenia spółdzielni. W czasie wolnym od zajęć lekcyjnych: święta, wakacje, dłuższe przerwy w nauce będzie realizowana działalność w formie gotowego cateringu z możliwością zakupu na miejscu lub z dowozem. Planuje się także wypieki cukiernicze, dostosowane do indywidualnych potrzeb klienta. Oferta spółdzielni będzie także skierowana do większych grup kolonijnych, harcerskich, realizacja przyjęć i uroczystości okolicznościowych, obsługa spotkań realizowanych przez instytucje.

Kolejnym sektorem działalności spółdzielni są szeroko pojęte usługi komunalne takie jak: usługi sprzątające, remonty indywidualne i dla instytucji, utrzymanie czystości na terenie gminy (koszenie poboczy, dbanie o park zieleni), obsługa PSZOK oraz stacji uzdatniania wody a także odbiór odpadów płynnych i stałych. Dla spółdzielni zostanie zlecona opieka i utrzymanie porządku dla budynków użyteczności publicznych, nad którymi nadzór prowadzi Gmina.

W przyszłości Spółdzielnia będzie rozszerzała swoją działalność m.in. o usługi opiekuńcze, a także inne usługi społeczne zgodnie z zapotrzebowaniem i diagnozą lokalnej społeczności. Nowo utworzony podmiot ekonomii społecznej będzie trwale współpracował z instytucjami gminnymi i gmin ościennych na podstawie porozumień, także w sferze dotyczącej promocji i rozpowszechniania informacji na temat działalności.

Na terenie Gminy Czarnia obecnie nie ma zakładu pracy, który tworzyłby miejsca pracy dla mieszkańców. Osoby zamieszkujące teren Gminy wykonują działalność rolniczą lub dojeżdżają do pracy do miejscowości oddalonych o 20 km i więcej a część z nich jest osobami bezrobotnymi, nie posiadającymi kwalifikacji lub uprawnień do kierowania pojazdami i nie mogą dojechać do miejsc, gdzie te miejsca są tworzone. Usługi, które będą realizowane w PS będą to usługi, które w większości są zlecane przez Gminę na zewnątrz.

II 15.4. Dojazdy do pracy

Jak podaje GUS, wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Czarnia 58 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 47 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -11.

II 15.5. Zatrudnienie w sektorach

Blisko połowa (47,6%) aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Czarnia pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 19,0% w przemyśle i budownictwie, a 15,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

II 15.6. Podmioty gospodarcze

W gminie Czarnia w roku 2024⁴ w rejestrze REGON zarejestrowanych było 145 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 112 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 13 nowych podmiotów, a 7 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2023 najwięcej (17) podmiotów zarejestrowano w roku 2021, a najmniej (3) w roku 2009. W tym samym okresie najwięcej (20) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (1) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2014 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Czarnia najwięcej (1) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (139) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 6,9% (10) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 35,9% (52) podmiotów, a 57,2% (83) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Czarnia najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (33,9%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (18,8%).

II 16. Transport publiczny

Gmina charakteryzuje się dogodnym położeniem komunikacyjnym, jej teren znajduje się na skrzyżowaniu dwóch zasadniczych szlaków komunikacyjnych:

- W kierunku wschód – zachód łączącego Myszyniec i Chorzele ciągiem drogi wojewódzkiej Nr 614

---

⁴ Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czarnia#rejestr-region

• W kierunku północ – południe łączącego Szczytno – Czarnię – Baranowo ciągiem dróg powiatowych Nr 53 i Nr 59

Poprzez istniejący układ dróg powiatowych i wojewódzkiej gmina posiada dobre połączenia komunikacyjne z sąsiednimi gminami. Stan techniczny dróg na terenie gminy jest zróżnicowany, więcej niż połowa dróg gminnych nie posiada utwardzonej powierzchni.

Ponadto problem ten dotyczy również niektórych dróg powiatowych.

Na terenie Gminy funkcjonują lokalne linie autobusowe, oferujące połączenia między miejscowościami w godzinach porannych oraz popołudniowych. Przystanki autobusowe zlokalizowane są w większych miejscowościach.

W ramach Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych o charakterze użyteczności publicznej w 2024 roku uruchomione zostały trzy linie autobusowe:

- Linia nr 1 - Czarnia, Rutkowo, Cyk, Brzozowy Kąt, Czarnia
- Linia nr 2 - Czarnia, Bandysie, Czarnia
- Linia nr 3 - Czarnia, Bandysie, Długie, Michałowo, Cupel, Surowe, Czarnia

Według danych z GUS, w gminie Czarnia długość ścieżek rowerowych wynosi 10,2 km.

II 17. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Władze gminy Czarnia realizują rozliczne działania adresowane do starszych mieszkańców.

W miejscowości Czarnia i Długie funkcjonują **dwie placówki Klub Senior+**, które zostały utworzone w celu integracji i aktywizacji osób starszych. Kluby utworzono w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025, który współfinansowany jest przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej z budżetu Państwa za pośrednictwem Wojewody Mazowieckiego zgodnie z umowami Nr 82/MII/2022 oraz Nr 80/MII/2022 zawartymi w dniu 18 maja 2022 r. na realizację przez Gminę Czarnia Modułu II Zapewnienie funkcjonowania Klubu „Senior+”. W Klubach są realizowane zajęcia ruchowe, zajęcia z psychologiem i fizjoterapeutą, warsztaty kulinarne, warsztaty rękodzieła, zajęcia muzyczne, wycieczki oraz spotkania okolicznościowe.

Władze gminy Czarnia powołały **Gminną Radę Seniorów w Czarni**. Jest to organ o charakterze konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym, który skupia przedstawicieli osób starszych i organizacji działających na rzecz seniorów. Jej głównym celem jest wspieranie władz samorządu gminnego w realizacji polityki senioralnej, opiniowanie decyzji dotyczących seniorów oraz podejmowanie działań na rzecz poprawy ich sytuacji.

24 października 2024 r. odbyła się konferencja "Recepta na aktywność - wzmocnienie lokalnej polityki senioralnej", której głównym celem było wzmocnienie polityki senioralnej w lokalnej społeczności. Głównym organizatorem było Centrum Usług Społecznych oraz Gmina Czarnia, a współorganizatorami m.in. Gminna Rada Seniorów w Czarni, Mazowiecka.

W Gminie Czarnia realizowany był program Korpus Wsparcia Seniora na rok 2024 MODUŁ I, Opieka Wytchnieniowa, Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej. Te programy przyniosły liczne korzyści zarówno seniorom, jak i ich rodzinom, zapewniając wsparcie w codziennych aktywnościach oraz promując zdrowy styl życia, a także odpowiadając na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczyniły się do znaczącej poprawy jakości życia osób starszych zamieszkałych w gminie Czarnia.

Z usług dla seniorów w 2024 r. skorzystało 17 osób. W tym z opieki wytchnieniowej 8 osób (1664 g.), z asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej 4 osoby (1749 g.), a z Korpusu Wsparcia Seniora 5 osób (110 g.).

III Część diagnostyczna – analiza lokalnych problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców

III 1. Grupa badana i metodologia

Badania ankietowe są ważnym narzędziem w procesie tworzenia i wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Pozwalają one na zebranie danych od dużej grupy osób, co umożliwia identyfikację problemów, zrozumienie ich przyczyn oraz ocenę potrzeb społeczności. Na potrzeby niniejszej strategii przeprowadzono badania ankietowe wśród losowo dobranych 148 przedstawicieli dorosłych mieszkańców gminy Czarnia.

Przedstawione poniżej wyniki mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem liczb (maksymalnie +/- 1%).

Badanie przeprowadzono w drugiej połowie 2025 r. i miało formę anonimowej ankiety elektronicznej – respondenci wypełnili formularz udostępniony na stronie internetowej (metoda CAWI - *Computer Assisted Web Interviews*). Badanie zostało przeprowadzone przy użyciu internetowego narzędzia badawcze CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw respondentów. Forma ankiety internetowej (metoda CAWI - *Computer Assisted Web Interviews*) pozwala na upewnienie się, że wszystkie pytania zostaną wypełnione.

Nieznacznie ponad połowę badanych stanowiły kobiety (53%).

Wykres 1. Płeć ankietowanych dorosłych mieszkańców gminy Czarnia

Badani reprezentują szeroki przekrój pod względem wieku. W tym najwięcej (33%) ankietowanych podało wiek 45-54 lata, a nieco mniej (31%) wiek 35-55 lat. Trzecia największa grupa (26%) to osoby najmłodsze, czyli pomiędzy 18 a 34 lata. Pozostałe łącznie 10% to badani wieku przed- oraz emerytalnym.

Wykres 2. Wiek dorosłych mieszkańców gminy Czarnia

Największa część ankietowanych zadeklarowała posiadanie wykształcenia zawodowego (47%), a w drugiej kolejności średniego (39%). Natomiast wykształcenie podstawowe ma 5%, a pozostałe 9% wyższe.

Wykres 3. Wykształcenie mieszkańców gminy Czarnia

III 2. Podsumowanie badania – kluczowe problemy w środowisku lokalnym

III 2.1. Mieszkalnictwo

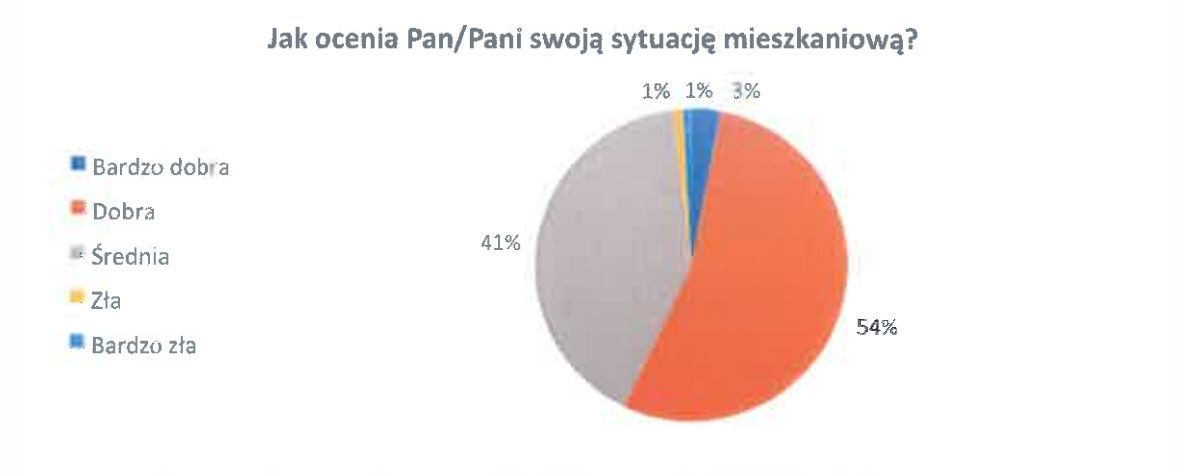
Mieszkańcy w zdecydowanej większości (71%) deklarują, że posiadają własne mieszkanie lub dom jednorodzinny.

Wykres 4. Sytuacja mieszkaniowa mieszkańców

Ponad połowa badanych jest zadowolona ze swojej sytuacji mieszkaniowej (dla 54% jest ona dobra, a 3% bardzo dobra, co daje łącznie 57%). Niemała grupa badanych ocenia ją jako średnią (41%).

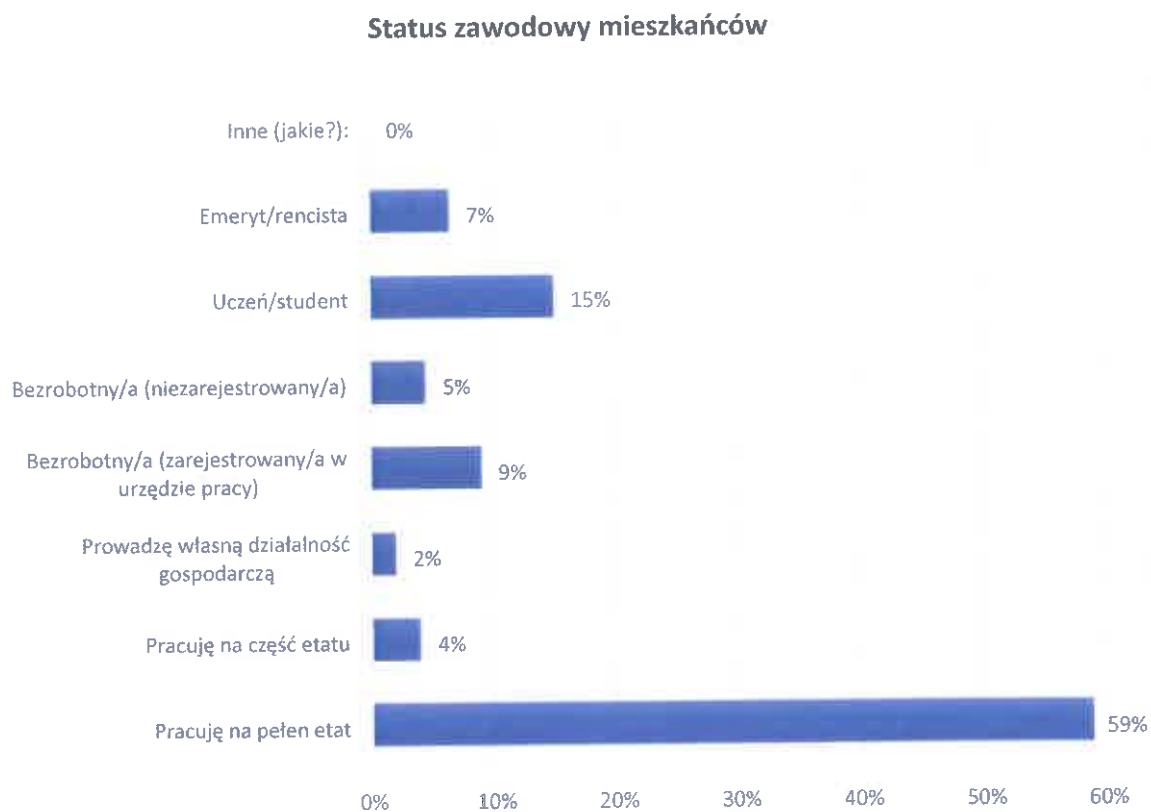
Wykres 5. Ocena swojej sytuacji mieszkaniowej przez ankietowanych

III 2.2. Praca

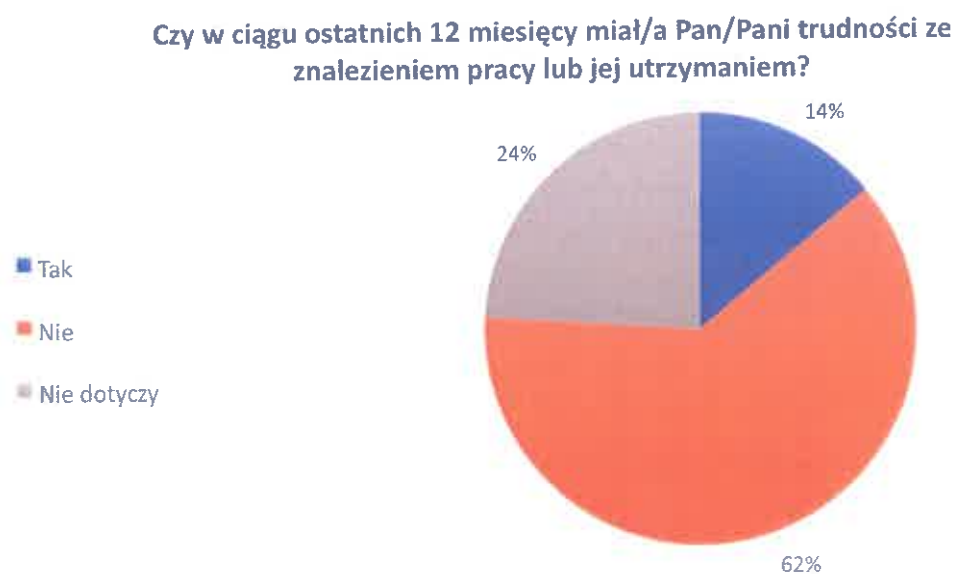
Większość respondentów pracuje na etacie (59%), a najmniejsza grupa prowadzi własną działalność gospodarczą (2%).

Wykres 6. Status zawodowy mieszkańców gminy Czarnia

Większość badanych (62%) twierdzi, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie mieli trudności ze znalezieniem lub utrzymaniem pracy.

Wykres 7. Trudności w pracy w ostatnim roku

Mieszkańcy w zdecydowanej większości (84%) podają, że ich poziom wynagrodzenia pozwala im na zaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny, chociaż z pewnymi trudnościami. Z kolei 9% deklaruje, że ich wynagrodzenie zaspokaja te potrzeby w pełni. Pozostałe łącznie 7% ma z tym problem.

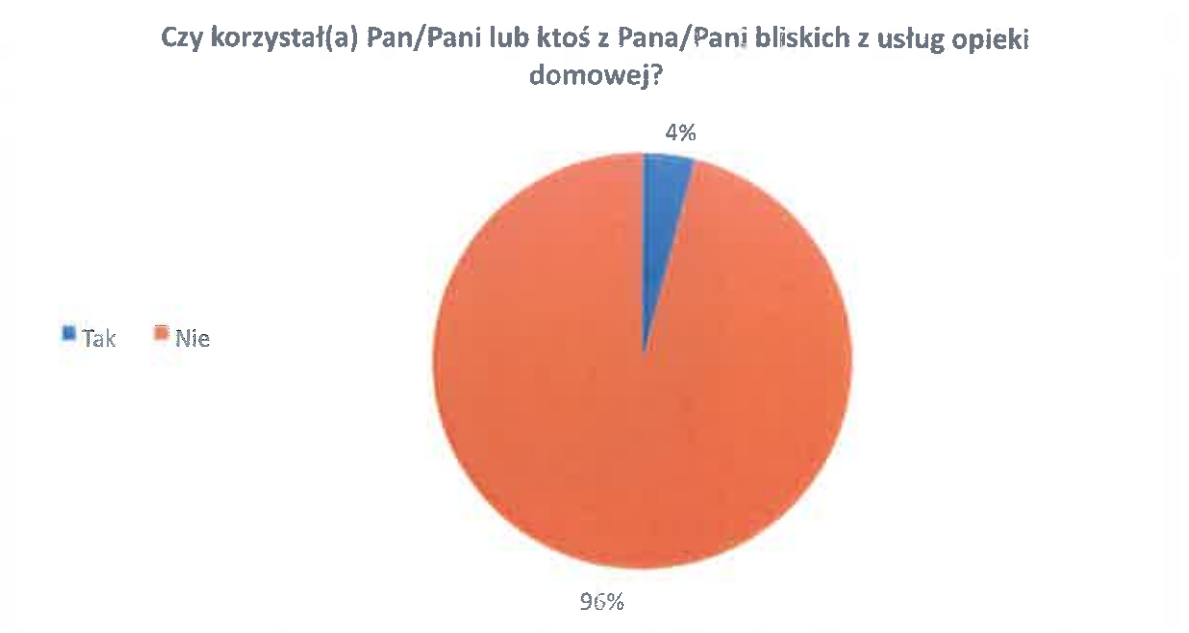
Wykres 8. Wynagrodzenie a zaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny

III 2.3. Pomoc społeczna

Niemal żaden z respondentów nie korzystał nigdy z usług opieki domowej (96%). Wykres

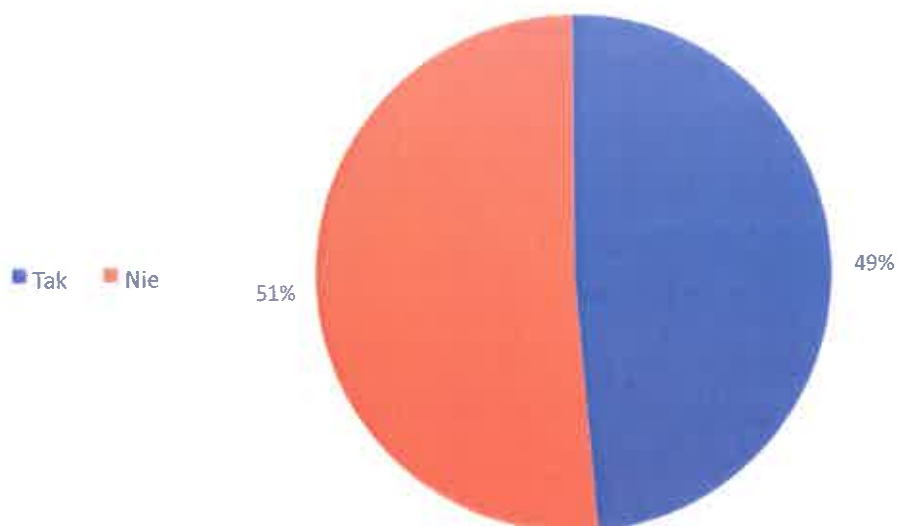
9. Korzystanie z usługi opieki domowej przez mieszkańców

Dużo większy odsetek badanych przyznał, że skorzystał z pomocy społecznej (49%). Wykres

10. Korzystanie z pomocy społecznej przez mieszkańców

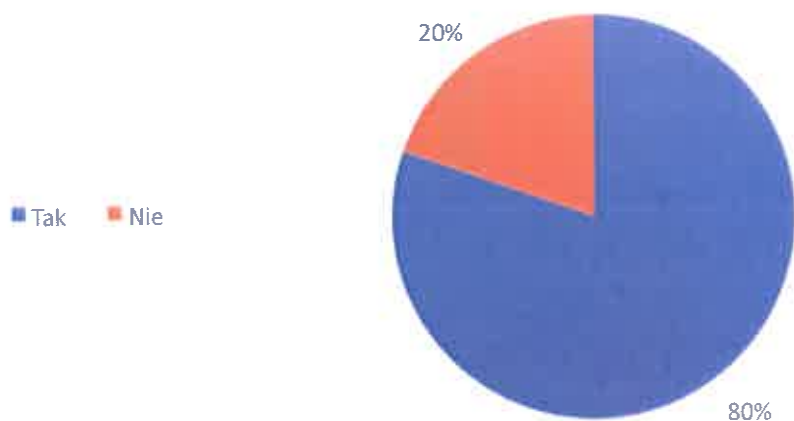
Czy kiedykolwiek korzystał(a) Pan/Pani z pomocy społecznej (np. świadczenia z OPS, dożywianie, pomoc finansowa)?

Większość (80%) badanych podaje, że pomoc społeczna w gminie spełnia swoje zadania w sposób wystarczający.

Wykres 11. Ocena wystarczalności pomocy społecznej w gminie

Czy Pana/Pani zdaniem pomoc społeczna w gminie jest wystarczająca?

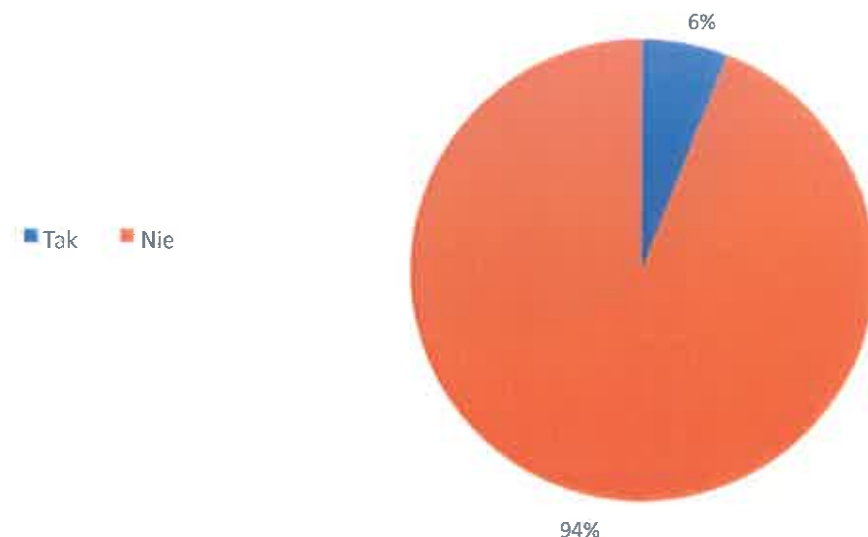

III 2.4. Służba zdrowia, seniorzy i osoby z niepełnosprawnością

Zdecydowana mniejszość (6%) badanych oświadczyła, że w ich gospodarstwie domowym są osoby z niepełnosprawnością lub niesamodzielne.

Wykres 12. Osoby niepełnosprawne w gospodarstwie domowym

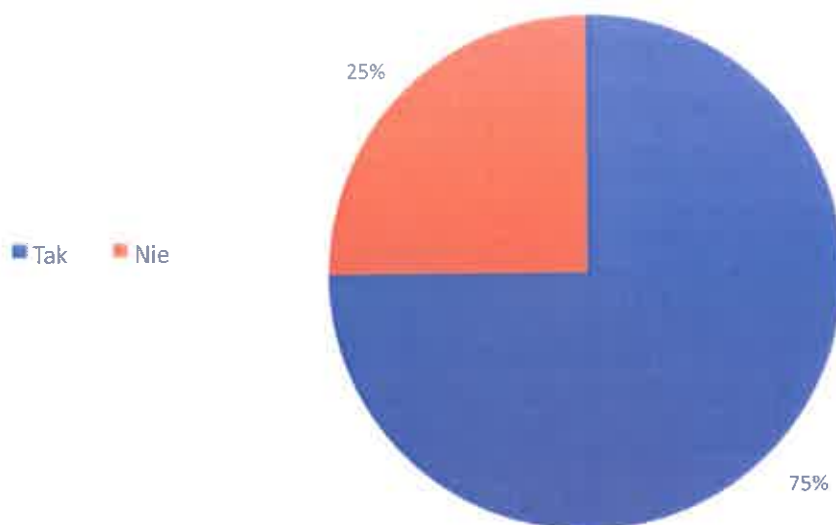
Czy w Pana/Pani gospodarstwie domowym są osoby niepełnosprawne lub niesamodzielne?

Większość (75%) badanych oceniła, że gmina Czarnia zapewnia wystarczające wsparcie dla seniorów i osób niesamodzielnych.

Wykres 13. Ocena wsparcia dla seniorów i osób niesamodzielnych w gminie Czarnia

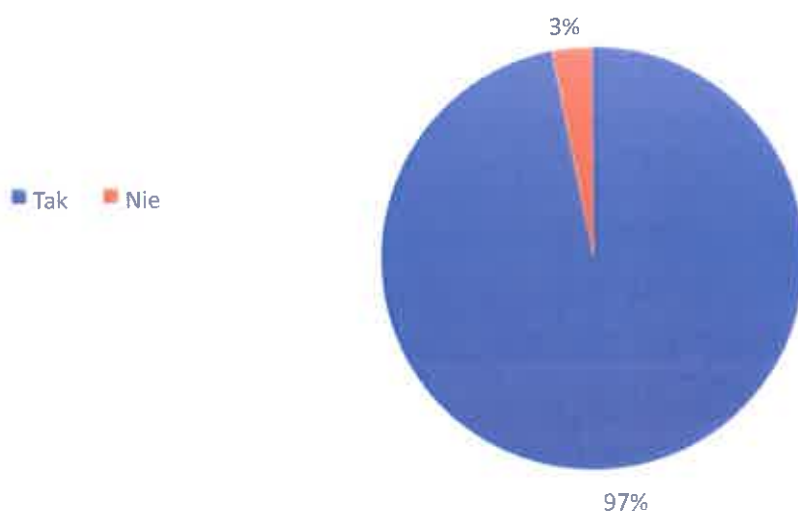
Czy Pana/Pani zdaniem gmina zapewnia wystarczające wsparcie dla seniorów i osób niesamodzielnych?

Niema wszyscy (97%) badani są zdania, że dostęp do lekarza pierwszego kontaktu w gminie Czarnia jest łatwy.

Wykres 14. Dostęp do lekarza pierwszego kontaktu w gminie

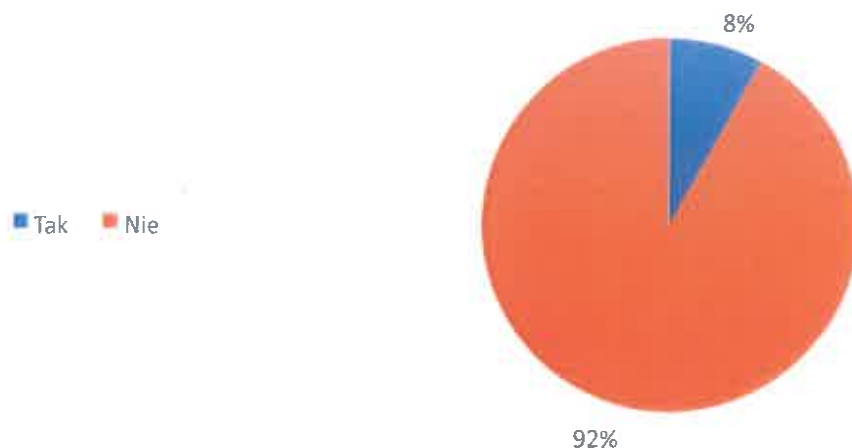
Czy ma Pan/Pani łatwy dostęp do lekarza pierwszego kontaktu?

Sprawa ma się zupełnie inaczej w przypadku dostępności do lekarza specjalisty – zdaniem 92% badanych nie jest on łatwy w gminie.

Wykres 15. Dostęp do lekarza specjalisty w gminie

Czy ma Pan/Pani łatwy dostęp do lekarzy specjalistów w gminie?

Niemal wszyscy (96%) badani oświadczyli, że nie korzystali z pomocy psychologicznej/psychiatrycznej w ostatnim roku, gdyż nie mają takiej potrzeby, natomiast 2% co prawda nie korzystało, ale chciałoby. Pozostałe łącznie 2% korzystało z takiego wsparcia.

Wykres 16. Korzystanie z pomocy psychologicznej/psychiatrycznej w ostatnim roku

Czy korzystał(a) Pan/Pani z pomocy psychologicznej/psychiatrycznej w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

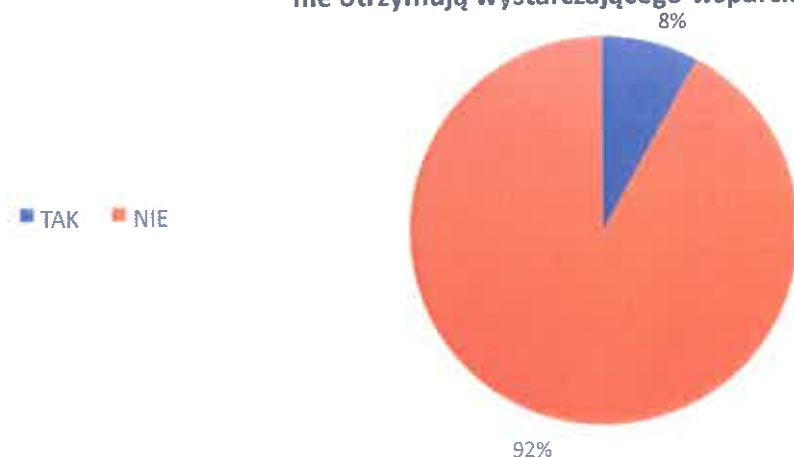

III 2.5. Problemy społeczne

Większość (92%) badanych deklaruje, że nie zna osób w trudnej sytuacji życiowej i bez wystarczającego wsparcia.

Wykres 17. Znajomość osób w trudnej sytuacji życiowej i bez wystarczającego wsparcia

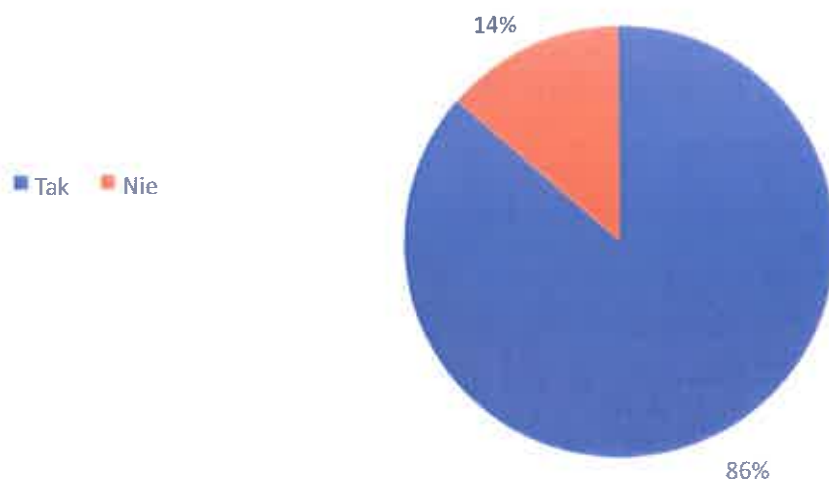
Czy zna Pan/Pani osoby, które doświadczają trudnej sytuacji życiowej i nie otrzymują wystarczającego wsparcia?

Ankietowani mieszkańcy w zdecydowanej większości (86%) podają, że znają miejsca, w których można uzyskać pomoc społeczną w gminie.

Wykres 18. Znajomość miejsce, gdzie można uzyskać pomoc społeczną w gminie

Czy wie Pan/Pani, gdzie można uzyskać pomoc społeczną w gminie (np. OPS, organizacje pozarządowe)?

Z podanych w pytaniu problemów społecznych, mieszkańcy niemal jednogłośnie (91%) ocenili, że najważniejszym na terenie gminy Czarnia jest bezrobocie. W drugiej kolejności jest to niewystarczająca opieka zdrowotna (28%). Warto również zwrócić uwagę, że żaden z badanych nie uznał za najważniejszy problem lokalny brak wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnością.

Wykres 19. Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze w gminie?

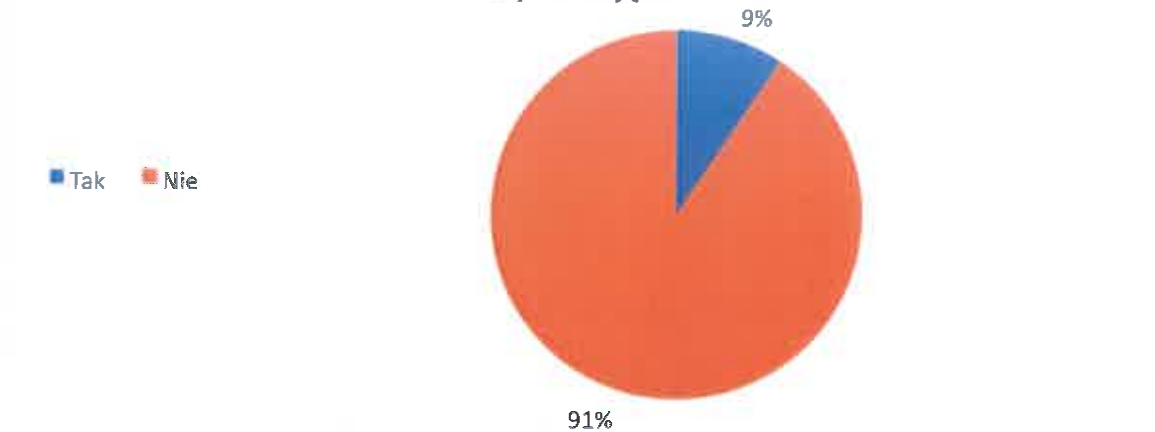

III 2.6. Oferta gminy i aktywność obywatelska

Respondenci niemal jednogłośnie (91%) ocenili, że oferta sportowa i rekreacyjna w gminie jest niewystarczająca.

Wykres 20. Ocena oferty sportowej i rekreacyjnej w gminie

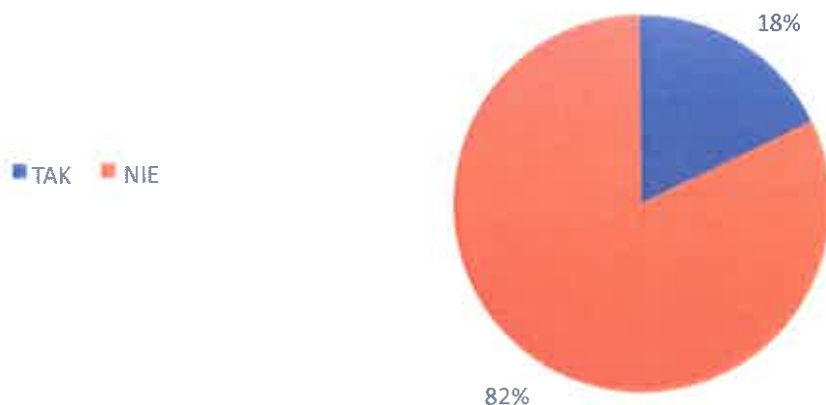
Czy Pana/Pani zdaniem oferta sportowa i rekreacyjna w gminie jest wystarczająca?

W nieco mniejszym stopniu, niż w poprzednim pytaniu, ale również w przeważającej większości badani są zdania, że oferta wydarzeń kulturalnych w gminie jest niewystarczająca (82%).

Wykres 21. Ocena oferty wydarzeń kulturalnych w gminie

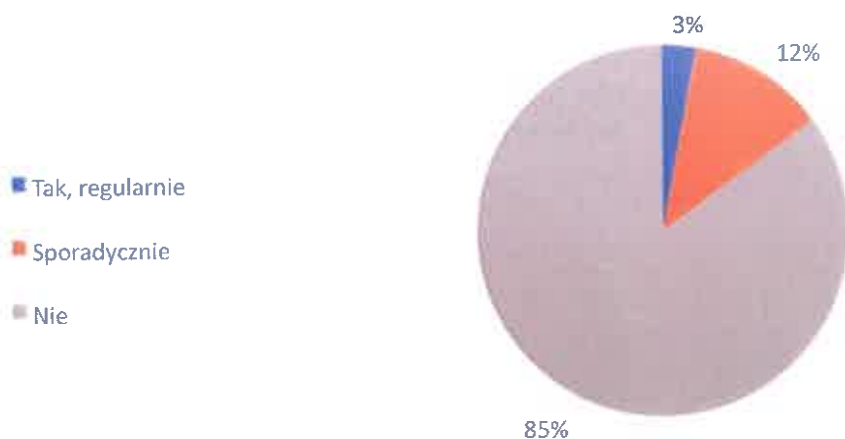
Czy w Pana/Pani miejscowości są jest bogata oferta wydarzeń kulturalnych?

Mieszkańcy w większości (85%) podają, że nie biorą w ogóle udziału w działaniach NGO lub lokalnych inicjatywach społecznych. Natomiast 12% robi to sporadycznie, a 3% regularnie.

Wykres 22. Uczestnictwo w działaniach NGO lub lokalnych inicjatywach społecznych

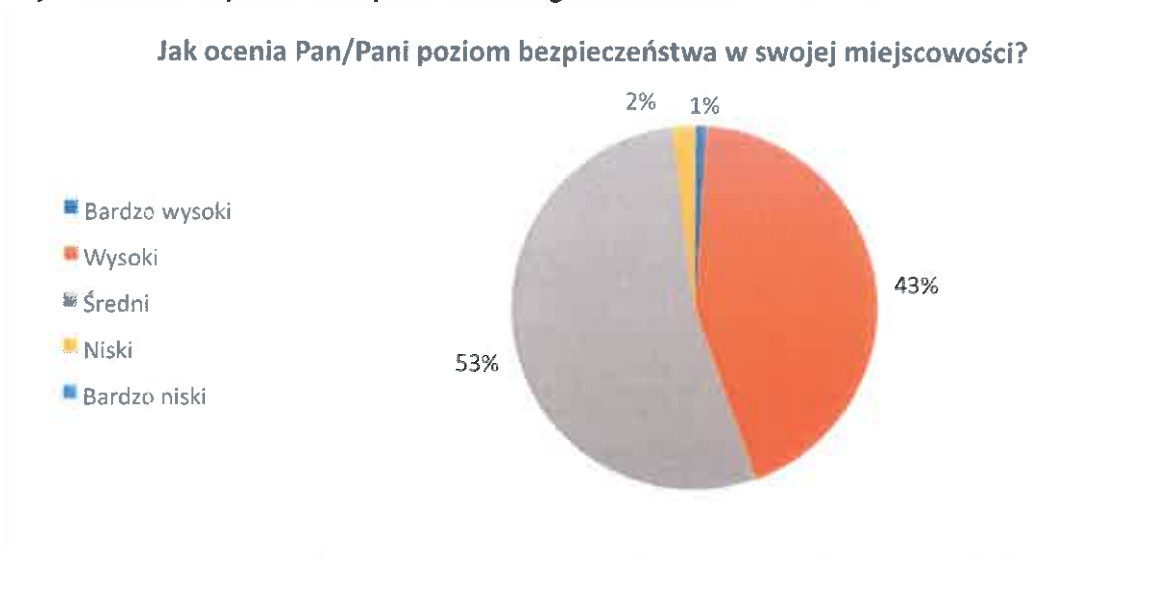
Czy uczestniczy Pan/Pani w działaniach organizacji pozarządowych lub lokalnych inicjatywach społecznych?

III 2.7. Bezpieczeństwo

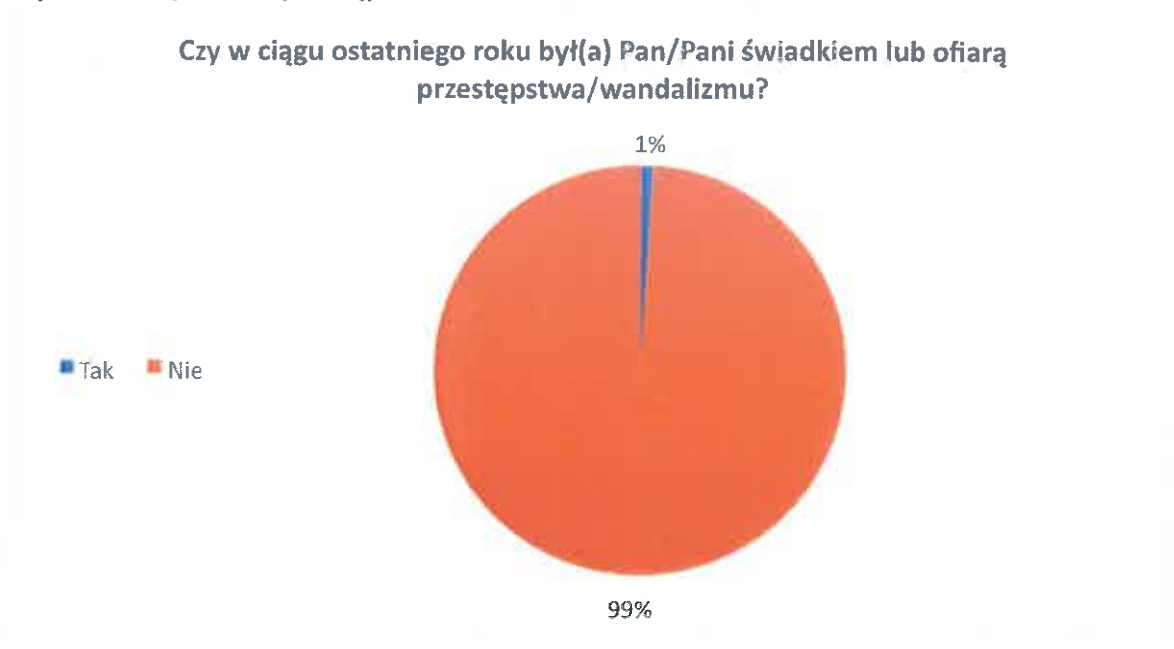
Ponad połowa (53%) badanych uważa, że poziom bezpieczeństwa na terenie gminy jest średni. Tylko o 10 punktów procentowych mieszkańców (43%) uważa natomiast, że jest wysoki.

Wykres 23. Ocena poziomu bezpieczeństwa w gminie Czarnia

Mieszkańcy oświadczyli niemal jednogłośnie (99%), że nie miała styczności z przestępstwem lub wandalizmem w ostatnim roku.

Wykres 24. Styczność z przestępstwem lub wandalizmem w ostatnim roku

IV. Analiza SWOT

W opracowaniu celów strategicznych i operacyjnych polityki społecznej posłużono się analizą SWOT. Jest to jedna z najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT

pochodzi od czterech angielskich słów: *strengths* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse), *threats* (zagrożenia). Powyższe sformułowania oznaczają:

- **Szanse** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska,
- **Zagrożenia** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju miasta, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań,
- **Mocne strony** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości),
- **Słabe strony** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całego miasta, jak i jego części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy bądź poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celami tymi są: unikanie zagrożeń, wykorzystywanie szans, wzmacnianie słabych stron oraz opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 27. Analiza SWOT w zakresie polityki społecznej gminy Czarnia

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wykwalifikowana kadra jednostek samorządowych, • Działania profilaktyczne z zakresu polityki społecznej, • Współpraca samorządu z NGO, • W ostatnich trzech latach ponad czterdziestokrotnie wzrosła łączna pula środków finansowych zaplanowanych na 	<ul style="list-style-type: none"> • Pasywność i bezradność w rozwiązywaniu własnych problemów u części mieszkańców, • Postawy roszczeniowe części beneficjentów CUS, • Występujący problem ubóstwa, przemocy domowej i uzależnień, • Spadek liczby mieszkańców,

<p>realizację zadań publicznych zleczanych lub powierzanych podmiotom ekonomii społecznej przez władze gminy Czarnia w ramach rocznych programów współpracy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, • Funkcjonowanie CUS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują, • Dostęp mieszkańców do wsparcia asystenta rodziny i pedagoga w miejscu zamieszkania, który stosowany jest naprzemiennie albo gdy rodzina nie wyraża zgody na współpracę z asystentem rodziny • Dostęp do specjalistów w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym Przeciw Przemocy Domowej, • zmniejszanie się skali problemu przemocy domowej w świetle statystyk (maleje liczba interwencji domowych Policji, liczba osób uwikłanych w przemoc domową w świetle statystyk CUS i ZI oraz liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”), • Malejący wskaźnik pracy socjalnej, • Funkcjonowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Czarni, • Malejące bezrobocie, • Korzystna struktura demograficzna gminy - przewaga ludności w wieku produkcyjnym, • Funkcjonowanie gremiów konsultacyjnych – Młodzieżowej Rady Gminy i Rady Seniorów w Gminie Czarnia, • Funkcjonowanie wielu programów pomocy, np. „Posiłek w szkole i w domu”, • Pozyskanie projektu grantowego EFS+ pt. „Premia społeczna” na lata 2025-2027, • Modernizowana infrastruktura kulturalna i sportowa, 	<ul style="list-style-type: none"> • Ujemny przyrost naturalny, • Bariery architektoniczne i informacyjno-komunikacyjne utrudniające osobom z niepełnosprawnością i starszym pełny udział w życiu społecznym, • Występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych, • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, • Rosnący udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa, • Brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych takich, jak Środowiskowe Domy Samopomocy czy Dienne Domy Pomocy Społecznej, • Brak placówek wsparcia dziennego dla osób starszych, • Wysoka stopa bezrobocia rejestrowanego w porównaniu ze wskaźnikami dla województwa i kraju, • Ujemne saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy, • Zauważalnie mniej mieszkań przypada na 1000 mieszkańców gminy (269,3) w porównaniu ze średnią dla województwa mazowieckiego (458) oraz średnią dla kraju (419,30).
--	---

- Zmalała o 87% liczba otrzymanych wniosków ws. skierowania na leczenie odwykowe,

<ul style="list-style-type: none"> • Odpowiadanie na potrzeby seniorów wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych spowodowane pozyskiwaniem środków finansowych zewnętrznych i współpracy z MCPS przy realizacji projektów i usług specjalistycznych. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Dotacje ze środków zewnętrznych, • Rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, • Wdrażanie gminnych, powiatowych i innych programów z zakresu polityki społecznej, • Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr oświaty, administracji samorządowej i pracowników socjalnych, • Poszerzanie oferty usług świadczonych przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej, • Wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, • Rozwój współpracy międzysektorowej oraz publiczno-społecznej w zakresie działań na rzecz aktywnej integracji oraz realizacji usług społecznych, • Kontynuacja i realizacja nowych projektów we współpracy z organizacjami pozarządowymi, • Stałe polepszanie stanu infrastruktury placówek oświatowych oraz bazy sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej, • Wzmacnianie spójności społeczności lokalnej i międzypokoleniowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inflacja powodująca wzrost kosztów utrzymania rodziny, • Starzenie się społeczeństwa w skali kraju, • Migracja do większych ośrodków, • Brak współpracy w zakresie pomocy społecznej pomiędzy gminami, • Konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji, • Ryzyko wykluczenia społecznego osób starszych i z niepełnosprawnością w przypadku braku objęcia ich pomocą, • Izolowanie się osób starszych, • Zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczony bezradności, • Niepewna sytuacja międzynarodowa przy granicach Polski w związku z wojną na Ukrainie, • Występowanie chorób cywilizacyjnych, • Zagrożenie ze strony nowych rodzajów uzależnień behawioralnych, • Brak spójności pomiędzy systemem edukacji a rynkiem pracy, • Ryzyko wypalenia zawodowego kadr, • Wysokie koszty zatrudniania pracowników.

Zródło: Opracowanie własne

V. Część planistyczno-strategiczna

V. 1. Wizja i misja w zakresie polityki społecznej

Wizja stanowi pożądaną obraz gminy, godzący aspiracje mieszkańców oraz władz samorządowych we wszystkich istotnych obszarach życia wspólnoty lokalnej.

Wizja władz gminy Czarnia w zakresie polityki społecznej na lata 2026-2030: Gmina Czarnia stanowi bezpieczną i zintegrowaną wspólnotę lokalną, w której mieszkańcy mają zapewniony dostęp do wszechstronnego rozwoju dzięki ofercie usług społecznych, kulturalnych i edukacyjnych.

Misja stanowi krótkie i realistyczne podsumowanie filozofii planowania oraz działania strategicznego uwzględniające podstawowe problemy danej jednostki.

Misja władz gminy Czarnia w zakresie polityki społecznej na lata 2026-2030: Zapewnienie mieszkańcom gminy Czarnia możliwie najlepszych warunków do życia w wolności od dysfunkcji i wykluczenia społecznego.

V 2. Układ celów strategicznych oraz operacyjnych

Urzeczywistnieniu tak sformułowanej wizji oraz misji w zakresie rozwiązywania problemów społecznych służy opracowanie trzech celów strategicznych.

Tabela 28. Cele strategiczne i cele operacyjne na lata 2026-2030

Cele strategiczne	Cele operacyjne
CEL STRATEGICZNY nr I: Zapewnienie i ulepszenie systemu efektywnego wsparcia rodzin w pełnieniu jej naturalnych funkcji, w tym rodzin z problemem przemocy domowej lub uzależnienia.	Cel operacyjny nr I 1.: Wspieranie rodziny w realizowaniu jej zadań oraz pogłębianie więzi społecznych mieszkańców gminy Czarnia.
	Cel operacyjny nr I 2.: Skuteczna profilaktyka i przeciwdziałanie problemom uzależnieniom oraz przemocy domowej
CEL STRATEGICZNY nr II: Zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu z powodu bezrobocia, ubóstwa, niepełnosprawności, długotrwałej choroby lub wieku senioralnego	Cel operacyjny nr II.1: Przeciwdziałanie pogłębianiu się zjawiska pauperyzacji oraz aktywizacja klientów pomocy społecznej
	Cel operacyjny nr II 2.: Eliminowanie zjawiska bezrobocia oraz związanych z nim problemów społecznych
	Cel operacyjny nr II 3.: Wsparcie osób starszych zamieszkałych gminę w codziennym funkcjonowaniu oraz stworzenie warunków do aktywnego trybu życia
	Cel operacyjny nr II 4.: Wspieranie osób z niepełnosprawnością, ograniczeniami w mobilności lub dotkniętych długotrwałą chorobą w codziennym funkcjonowaniu oraz partycypowaniu w życiu społecznym

CEL STRATEGICZNY nr III: Wzrost kapitału społecznego i kompetencyjnego	Cel operacyjny nr III 1.: Stworzenie warunków do efektywnego dialogu instytucji samorządowych z mieszkańcami w duchu partycypacyjnego rozwiązywania problemów lokalnych.
	Cel operacyjny nr III 2.: Podniesienie poziomu kompetencji zawodowych kadr samorządowych

Opracowanie własne

Każdemu z trzech sformułowanych celów strategicznych towarzyszy zestaw precyzujących je celów operacyjnych. Natomiast do każdego celu operacyjnego przypisano główne kierunki sugerowanych działań, a także wskaźniki osiągnięcia celu.

Do każdego z celów strategicznych przyporządkowano ponadto podmioty odpowiedzialne w gminie Czarnia za jego realizację oraz podmioty pełniące rolę partnerską i wspierającą w ich urzeczywistnieniu.

Tabela 29. Opis celów strategicznych i operacyjnych wraz z kierunkami działań i wskaźnikami ich realizacji na lata 2026-2030

CEL STRATEGICZNY nr I: Zapewnienie i ulepszenie systemu efektywnego wsparcia rodzin w pełnieniu jej naturalnych funkcji, w tym rodzin z problemem przemocy domowej lub uzależnienia.	
Cel operacyjny nr I 1.: Wspieranie rodziny w realizowaniu jej zadań oraz pogłębianie więzi społecznych mieszkańców gminy Czarnia.	
Kierunki działań	Wskaźniki osiągnięcia celu

<ul style="list-style-type: none"> • Praca socjalna, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i środowisk niewydolnych wychowawczo, • Specjalistyczne poradnictwo dla rodzin w Punkcie Konsultacyjnym, • Udzielanie rodzinom w trudnej sytuacji materialnej, wsparcia zgodnie z przepisami pomocy społecznej, świadczenia rodzinnych i alimentacyjnych, • Kontynuowanie wsparcia ze strony asystenta rodziny, • Współpraca OPS z placówkami oświaty w celu monitorowania sytuacji domowej uczniów oraz rozwijania dialogu z rodzicami, • Pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi (dożywianie, właściwa opieka pedagogiczna, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba klientów CUS z przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, • Liczba klientów Punktu Konsultacyjnego, • Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, • Liczba zatrudnionych asystentów rodziny, • Liczba zorganizowanych lub współorganizowanych warsztatów, konferencji i kampanii, wydarzeń kulturalnych, festynów, wycieczek i innych wydarzeń integrujących społeczność gminy.
--	---

<p>konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie poprzez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży lub innych miejsc do rozwijania aktywności społecznej, sportowej i kulturalnej (opcjonalnie), • Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną, wspieranie wspólnego wypoczynku rodziny, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek itp. 	
--	--

<p>Cel operacyjny nr I 2.: Skuteczna profilaktyka i przeciwdziałanie problemom uzależnieniom oraz przemocy domowej.</p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki osiągnięcia celu</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Profilaktyka i upowszechnianie wiedzy nt. uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych, i innych zagrożeń związanych z korzystaniem z nowoczesnych technologii, a także przemocy domowej, • Monitorowanie skali używania alkoholu i narkotyków w populacji gminy, • Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub środków odurzających, • Zapewnienie warunków do dalszej pracy GKRPA, Punktu Konsultacyjnego i Zespołu Interdyscyplinarnego, • Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, • Zapewnienie profesjonalnej pomocy oraz ochrony osobom doświadczającym przemocy domowej, • Doskonalenie zawodowe kadr zajmujących się problematyką uzależnień i przemocy domowej, • Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”, • Wspieranie instytucji, podmiotów, stowarzyszeń i osób fizycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrealizowanych akcji oraz przedsięwzięć informacyjno-edukacyjnych oraz programów profilaktycznych, • Liczba osób/rodzin, które skorzystały z pomocy z powodu przemocy domowej lub uzależnień, • Liczba klientów Punktu Konsultacyjnego, • Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, • Liczba rodzin/osób objętych pomocą Zespołu interdyscyplinarnego oraz Grup diagnostyczno-pomocowych, • Liczba osób objętych programami korekcyjno-edukacyjnymi i psychologiczno-terapeutycznymi, • Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe, • Liczba posiedzeń GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego.
<p>prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z odpowiednimi instytucjami w celu organizacji aktywnego spędzania wolnego czasu bez użycia środków masowego przekazu (wskazywanie zapotrzebowania na tego typu działania). 	
<p>Realizatorzy celu strategicznego nr I: Gmina Czarnia – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, CUS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Grupy diagnostyczno-pomocowe.</p>	
<p>Partnerzy w realizacji celu strategicznego nr I: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.</p>	

**CEL STRATEGICZNY nr II:
Zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji oraz
wykluczeniu społecznemu z powodu bezrobocia, ubóstwa,
niepełnosprawności, długotrwałej choroby lub wieku
senioralnego.**

**Cel operacyjny nr II 1.:
Przeciwdziałanie pogłębianiu się zjawiska pauperyzacji oraz aktywizacja klientów
pomocy społecznej.**

Kierunki działań	Wskaźniki osiągnięcia celu
<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, • Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodzin zastępczych, • Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych, • Rozwój współpracy z podmiotami ekonomii społecznej, działającymi na rzecz osób ubogich i bezrobotnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, • Liczba rodzin/osób objętych pracą socjalną, • Liczba wolontariuszy, • Liczba współpracujących organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych, • Liczba zorganizowanych programów oraz działań, w tym akcji charytatywnych, • Liczba zrealizowanych programów, • Liczba szkoleń i staży zawodowych oraz warsztatów aktywizacji zawodowej zorganizowanych we współpracy z PUP, • Liczba uczestników ww. wydarzeń.

- Tworzenie i realizacja programów pomocy prowadzących do usamodzielnienia klientów pomocy społecznej,
- Wspieranie szkoleń zawodowych i staży przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.

**Cel operacyjny nr II 2.:
Eliminowanie zjawiska bezrobocia oraz związanych z nim problemów społecznych**

Kierunki działań	Wskaźniki osiągnięcia celu
------------------	----------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie zjawiska bezrobocia na terenie gminy, • Upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego, • Pomoc materialna dla osób i rodzin dotkniętych zwłaszcza długotrwałym bezrobociem, • Praca socjalna z osobami bezrobotnymi, ubogimi oraz zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością, w tym w oparciu o kontrakt socjalny, • Promocja przedsiębiorczości mieszkańców, szczególnie w sektorze usług - poradnictwo w zakresie założenia i prowadzenia działalności gospodarczej, • Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnych, prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • Tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i pracodawców (np. ulgi podatkowe, uatrakcyjnienie oferty inwestycyjnej). 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób bezrobotnych, w tym: bezrobotnych długoterminowych/ niepełnosprawnych/ bez wykształcenia średniego i liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż., • Liczba osób objętych formami przeciwdziałania bezrobociu, • Liczba klientów pomocy społecznej z powodu bezrobocia, • Liczba usług wspierających aktywizację zawodową, • Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z siedzibą na terenie gminy, • Liczba zrealizowanych kontraktów socjalnych, • Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego, • Liczba warsztatów i spotkań nt. aktywizacji bezrobotnych oraz liczba uczestników, • Liczba i nakład materiałów edukacyjnoinformacyjnych.
---	---

<p>Cel operacyjny nr II 3.: Wsparcie osób starszych zamieszkałych gminę w codziennym funkcjonowaniu oraz stworzenie warunków do aktywnego trybu życia</p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki osiągnięcia celu</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnianie dostępu do aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze (zajęcia kulturalno-ruchowe, rekreacyjne i edukacyjne, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów), • Prowadzenie programów edukowania dzieci i młodzieży w szkołach na temat postrzegania starości, • Udzielanie przez CUS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagającym, • Praca socjalna z osobami starszymi, • Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem, • Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych, • Doradztwo dla rodzin i opiekunów faktycznych w zakresie pomocy osobom starszym, • Działania edukacyjne z zakresu bezpieczeństwa seniorów, w tym zapobiegające przemocy wobec osób starszych oraz o charakterze profilaktycznym (np. oszustwa „na wnuczka” itp.), • Wdrożenie akcji „Koperta życia”, • Kontynuacja akcji świąteczna kartka dla seniora, wigilia dla samotnych, wspólne chwile z KGW (przygotowywanie wigilijnych pakietów żywnościowych) • Zapewnienie opieki stałej lub czasowej osobom starszym, które tego wymagają, w ich miejscu zamieszkania (w tym 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych, • Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych, • Liczba seniorów korzystających z pomocy CUS i wysokość środków przeznaczonych na potrzeby osób starszych, • Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych, • Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych, • Liczba wolontariuszy, • Liczba materiałów informacyjnych, • Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych, • Liczba spotkań integracyjnotowarzyskich, • Liczba organizacji współpracujących, • Liczba podejmowanych inicjatyw i działań, w tym zajęć, szkoleń i warsztatów.
--	---

<p>usługi opiekuńcze i asystenckie dla osób niesamodzielnych, sąsiedzkie formy usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych).</p>	
<p>Cel operacyjny nr II 4.: Wspieranie osób z niepełnosprawnością, ograniczeniami w mobilności lub dotkniętych długotrwałą chorobą w codziennym funkcjonowaniu oraz partycypowaniu w życiu społecznym</p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki osiągnięcia celu</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie materialne i rzeczowe dla osób z niepełnosprawnością, dotkniętych długotrwałą chorobą oraz ich rodzin i opiekunów faktycznych, • Szkolenia dla osób sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnością, • Rozwój usług specjalistycznych, • Zapewnienie dostępu do edukacji i wydarzeń kulturalnych, imprez środowiskowych i integracyjnych, • Znoszenie barier w przestrzeni publicznej m.in. architektonicznych, komunikacyjnych cyfrowych oraz społecznych, • Promowanie zatrudniania osób z niepełnosprawnością, w tym informowanie pracodawców o zaletach takiego rozwiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób z niepełnosprawnością i długotrwałe chorych, objętych wsparciem z pomocy społecznej, • Liczba zrealizowanych inicjatyw, programów, projektów i wydarzeń, w tym podjętych we współpracy z partnerami społecznymi, • Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnością, • Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością, • Liczba i charakter zlikwidowanych barier.
<p>Realizatorzy celu strategicznego nr II: Gmina Czarnia – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, CUS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Grupy diagnostyczno-pomocowe.</p>	
<p>Partnerzy w realizacji celu strategicznego nr II: Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki oświaty, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, ośrodki wsparcia, instytucje rządowe, pracodawcy, specjaliści, grupy samopomocowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza gminą, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.</p>	
<p>CEL STRATEGICZNY nr III: Wzrost kapitału społecznego i kompetencyjnego</p>	

Cel operacyjny nr III 1.:
Stworzenie warunków do efektywnego dialogu instytucji samorządowych z mieszkańcami w duchu partycypacyjnego rozwiązywania problemów lokalnych.

Kierunki działań	Wskaźniki osiągnięcia celu
<ul style="list-style-type: none"> • Angażowanie mieszkańców w rozwiązywanie problemów gminy poprzez promowanie idei konsultacji społecznych, zakładanie inicjatyw nieformalnych oraz kampanie informacyjne nt. partycypacji społecznej, zwłaszcza wśród młodzieży, • Zapewnienie warunków do dalszej pracy Młodzieżowej Rady Gminy, • Powierzenie i zlecenie podmiotom ekonomii społecznej zadań publicznych do realizacji, w szczególności w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, • Podjęcie starań w kierunku powołania Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego lub powołania tematycznych komisji dialogu obywatelskiego, • Stworzenie warunków zachęcających do zakładania w gminie podmiotów ekonomii społecznej oraz społecznych inicjatyw nieformalnych – m.in. poprzez kampanie informacyjne, • Rozwój funduszy sołeckich w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów ekonomii społecznej z siedzibą na terenie gminy, • Liczba podmiotów ekonomii społecznej, z którymi współpracuje samorząd, • Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych i innych form partycypacji, • Liczba osób, która wzięła udział w ww. działaniach, • Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii informacyjnych, • Liczba zrealizowanych zadań, które powierzono/zlecono podmiotom ekonomii społecznej, • Liczba udzielonych porad ws. założenia, prowadzenia i finansowania ngo/inicjatyw nieformalnych.

Cel operacyjny nr III 2.:
Podniesienie poziomu kompetencji zawodowych kadr samorządowych

Kierunki działań	Wskaźniki osiągnięcia celu
------------------	----------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępu do szkoleń i innych form kształcenia dla personelu zajmującego się profilaktyką i przeciwdziałaniem problemom społecznym w gminie (m.in. CUS, ZI, UG, KRPA, NGO), • Organizowanie lub udział w wizytach studyjnych w celu wymiany doświadczeń zawodowych, • Dostęp do superwizji zawodowej, • Zakup/subskrypcja fachowej literatury przedmiotu/czasopism branżowych, • Systematyczna poprawa dostępu do nowych technologii (sprzęt komputerowy, oprogramowanie, Internet), • Pozyskiwanie wykwalifikowanych specjalistów zewnętrznych do realizacji programów i projektów w ramach otrzymywanych środków. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkoleń, superwizji, konferencji, przeprowadzonych kampanii i innych wydarzeń, • Liczba ulotek profilaktycznych oraz konferencji i kampanii • Liczba uczestników, • Liczba zakupionych publikacji fachowych.
<p>Realizatorzy celu strategicznego nr III: Gmina Czarnia – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, CUS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Grupy diagnostyczno-pomocowe.</p>	
<p>Partnerzy w realizacji celu strategicznego nr III: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura, podmioty komercyjne-szkoleniowe i edukacyjne.</p>	

Opracowanie własne

V 3. Prognoza zmian społecznych

Wdrożenie działań przypisanych do celów strategicznych i operacyjnych w niniejszej Strategii przysłuży się do zaistnienia w latach 2026-2030 trwałych zmian społecznych w społeczności gminy Czarnia, w tym w szczególności do:

- podwyższenia poziomu wiedzy i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
- poprawy dostępu do informacji o pakiecie usług społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji,
- poprawy sytuacji socjalno-życiowej osób zagrożonych marginalizacją lub wykluczeniem społecznym,
- redukcji zjawiska bezrobocia,

- wzrostu aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych po stronie innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawy przepływu informacji między tymi podmiotami,
- zapewnienia efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej opartego głównie na profilaktyce, kompleksowym wsparciu osób doznających przemocy domowej, skutecznym realizowaniu procedur interwencyjnych oraz partnerskiej współpracy służb,
- zwiększenia zaangażowania mieszkańców i ich wspólnot oraz organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy standardów funkcjonowania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym,
- wzrostu atrakcyjności gminy Czarnia jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia,
- zwiększenia liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej.

VI. Część realizacyjno-organizacyjna

VI 1. Adresaci Strategii

Adresatami Strategii jest ogół mieszkańców gminy Czarnia, w tym w szczególności osoby i grupy wymagające wsparcia i pomocy w samodzielnym rozwiązywaniu swoich problemów oraz funkcjonowaniu w środowisku lokalnym.

VI 2. Sposób realizacji Strategii

Realizowanie celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy z tym, że koordynatorem realizacji celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Centrum Usług Społecznych w gminie Czarnia (zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej).

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

VI 3. Monitoring

Monitorowanie procesu wdrażania Strategii służy określaniu osiągniętych efektów oraz porównaniu ich zgodności z założonymi celami strategicznymi i operacyjnymi. Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z baz danych statystycznych GUS, komórek organizacyjnych Urzędu Gminy, Komendy Powiatowej Policji, PUP, a także ze sprawozdań CUS i GKRPA. Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych informacji:

- Oceny zasobów pomocy społecznej,
- Sprawozdanie z działalności CUS,
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny,
- Sprawozdanie ze współpracy Gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do CUS w Czarni jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań).

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

VI 4. Ewaluacja

Ewaluacja Strategii oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości niniejszego dokumentu. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów Strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów. Ewaluacji podlegać będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen, a także ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społecznoekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznania częstości występowania badanego zjawiska oraz określenia poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi:
- techniki: ankiety, zestawienie danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług),
- narzędzia: tabele, wykresy, diagramy.

VI 5. Finansowanie Strategii

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację celów przyjętych w niniejszej Strategii nie jest możliwe z uwagi na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania. Ramy finansowe realizacji Strategii są przy tym uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych czynników, jak m.in. sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 800+” oraz innych regulacjach systemu pomocy społecznej.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach niniejszej Strategii będą w szczególności środki:

- własne z budżetu gminy,
- z dotacji celowych z budżetu państwa,
- ze źródeł zewnętrznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej.

Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach Strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16a ustawy o pomocy społecznej).

Poniżej przedstawiono prognozowaną wysokość środków przeznaczonych na wydatki w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie gminy Czarnia. Prognoza została oparta na podstawie dostępnych informacji o skali wydatków z lat 2023-2024.

Tabela 30. Prognozowane wydatki w zakresie polityki społecznej na rok 2026

Wyszczególnienie	2023	2024	Prognoza na rok 2026
Wydatki w dziale 855 – Rodzina	2 710 197,00 zł. co stanowi 51,4 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.	2 684 495,00 zł., co stanowi 47,03 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.	2 447 410,00 zł.
Wydatki w dziale 852 - Pomoc społeczna	163 315,00 zł. co stanowi 22 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.	1 753 027,00 zł. co stanowi 30,72 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.	1 603 994 zł.
Wydatki w dziale 851 - Ochrona zdrowia	13 889,00 zł. co stanowi 0,3 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.	15 088,00 zł. co stanowi 0,26 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.	29 368,00 zł.

Wydatki w dziale 854 - Edukacja i opieka wychowawcza	184 377,00 zł. co stanowi 3,5 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.	145 995,00 zł. co stanowi 2,56 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.	20 000,00 zł.
Wydatki w dziale 853 - Pozostałe zadanie w zakresie polityki społecznej	1 207 744,00 zł. co stanowi 22,8% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej	1 108 752,00 zł. co stanowi 19,43 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.	333 818,00 zł.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2023 i 2024

VI 6. Programy szczegółowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czarnia na lata 2026-2030 stanowi punkt wyjścia do wdrażania polityki pomocy społecznej, w szczególności poprzez następujące programy szczegółowe:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
- Program współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- Gminny Program Wspierania Rodziny.

VI 7. Harmonogram działań

- 1) Opracowanie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czarnia na lata 2026-2030 – **do 30 listopada 2025 r.**,
- 2) Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Czarnia w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czarnia na lata 2026-2030. – **do 31 grudnia 2025 r.**,
- 3) Upowszechnienie tekstu Strategii w BIP i przekazanie dokumentu realizatorom. - **niezwłocznie po przyjęciu ww. uchwały Rady gminy Czarnia**,
- 4) Wdrożenie założonych celów - **1 stycznia 2026 - 31 grudnia 2030 r.**,
- 5) Monitoring realizowanych działań i aktualizowanie w razie wystąpienia takiej potrzeby. - **1 stycznia 2026 - 31 grudnia 2030 r.**,
- 6) Przygotowanie raportu z ewaluacji końcowej Strategii - **ostatni rok obowiązywania Strategii oraz przed uchwaleniem nowej Strategii.**

VII Podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Czarnia została opracowana w sposób dostosowany do zidentyfikowanych w procesie diagnostycznym potrzeb społecznych. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i sytuację na lokalnym rynku pracy. Ponadto zostało przeprowadzone badanie ankietowe metodą CAWI lokalnej populacji. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych pełni rolę fundamentalnego dokumentu dla władz Gminy odnośnie długofalowego projektowania i wdrażania lokalnej polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych opiera się na idei rozszerzenia i pogłębienia form usług społecznych, a także szerokiej współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Cele wyrażone w Strategii będą realizowane zgodnie z wytyczonymi kierunkami działań z tym, że w skali i harmonogramie zależnym od możliwości finansowych. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych i instytucjonalnych oznacza konieczność zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma charakter otwarty - będzie podlegała ewaluacji i w zależności od zmiany sytuacji, wystąpienia nowych potrzeb, możliwości finansowych gminy oraz możliwości pozyskania środków finansowych z zewnątrz, będą przyjmowane do realizacji kolejne zadania.

Opracowanie niniejszej Strategii wpisuje się w kierunki wytyczone w dokumentach wyższej rangi, a sama Strategia jest dokumentem, do którego należy odwoływać się w planowaniu

wydatkowania środków finansowych na cele społeczne, a także stanowi podstawę skutecznego pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów strefy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czarnia przyjęła do realizacji na lata 2026-2030 trzy cele o charakterze strategicznym:

CEL STRATEGICZNY nr I: Zapewnienie i ulepszenie systemu efektywnego wsparcia rodzin w pełnieniu jej naturalnych funkcji, w tym rodzin z problemem przemocy domowej lub uzależnienia.

CEL STRATEGICZNY nr II: Zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu z powodu bezrobocia, ubóstwa, niepełnosprawności, długotrwałej choroby lub wieku senioralnego.

CEL STRATEGICZNY nr III: Wzrost kapitału społecznego i kompetencyjnego.

Do każdego z celów strategicznych zostały przypisane precyzujące je cele operacyjne, główne kierunki działania, podmioty realizujące, wskaźniki realizacji oraz główne źródła finansowania. Działania realizowane w ramach Strategii powinny zostać oparte na zintegrowanej współpracy różnych instytucji, których statutowe zadania zająają się w sferze administracyjnej, zdrowotnej, socjalnej, edukacyjnej, bezpieczeństwa i rynku pracy.

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Płeć ankietowanych dorosłych mieszkańców gminy Czarnia	43
Wykres 2. Wiek dorosłych mieszkańców gminy Czarnia	43
Wykres 3. Wykształcenie mieszkańców gminy Czarnia	44
Wykres 4. Sytuacja mieszkaniowa mieszkańców	44
Wykres 5. Ocena swojej sytuacji mieszkaniowej przez ankietowanych	45
Wykres 6. Status zawodowy mieszkańców gminy Czarnia	45
Wykres 7. Trudności w pracy w ostatnim roku	46
Wykres 8. Wynagrodzenie a zaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny	46
Wykres 9. Korzystanie z usługi opieki domowej przez mieszkańców	47
Wykres 11. Korzystanie z pomocy społecznej przez mieszkańców	47
Wykres 12. Ocena wystarczalności pomocy społecznej w gminie	48
Wykres 13. Osoby niepełnosprawne w gospodarstwie domowym	48
Wykres 14. Ocena wsparcia dla seniorów i osób niesamodzielnych w gminie Czarnia	49
Wykres 15. Dostęp do lekarza pierwszego kontaktu w gminie	49
Wykres 16. Dostęp do lekarza specjalisty w gminie	50
Wykres 17. Korzystanie z pomocy psychologicznej/psychiatrycznej w ostatnim roku	50
Wykres 18. Znajomość osób w trudnej sytuacji życiowej i bez wystarczającego wsparcia	51
Wykres 19. Znajomość miejsc, gdzie można uzyskać pomoc społeczną w gminie	51
Wykres 20. Najważniejsze problemy społeczne w gminie	52
Wykres 21. Ocena oferty sportowej i rekreacyjnej w gminie	52

Wykres 22. Ocena oferty wydarzeń kulturalnych w gminie	53
Wykres 23. Uczestnictwo w działaniach NGO lub lokalnych inicjatywach społecznych	53
Wykres 24. Ocena poziomu bezpieczeństwa w gminie Czarnia	54
Wykres 25. Styczność z przestępstwem lub wandalizmem w ostatnim roku	54
Tabela 1. Demografia gminy Czarnia w latach 2022-2024	15
Tabela 2. Spełnienie wymogów ustawowych przez CUS w gminie Czarnia w l. 2022-2024	16
Tabela 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Czarnia w l. 2018-2024	17
Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej przez CUS w Czarni w l. 2022-2024	17
Tabela 5. Świadczenia pieniężne i niepieniężne w gminie Czarnia w l. 2022-2024	18
Tabela 6. Liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych w gminie Czarnia w l. 2022-2024	18
Tabela 7. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Czarnia w l. 2022-2024	18
Tabela 8. Asystentura rodzinna w gminie Czarnia w l. 2022-2024	20
Tabela 9. Liczba rodzin korzystająca w gminie Czarnia z zasiłków rodzinnych w l. 2022-2024	20
Tabela 10. Świadczenia alimentacyjne w gminie Czarnia w l. 2022-2024	20
Tabela 11. Piecza zastępcza w gminie Czarnia w latach 2023-2025	23
Tabela 12. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie Czarnia w latach 2021-2023	23
Tabela 13. Zasób mieszkaniowy gminy Czarnia w l. 2022-2024	24
Tabela 14. Podmioty służby zdrowia w gminie Czarnia w l. 2022-2024	24
Tabela 15. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarni w l. 2022-2024	25
Tabela 16. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Czarnia w l. 2022-2024	25
Tabela 17. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla uczniów w gminie Czarnia w l. 2022-2024	26
Tabela 18. Klienci Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciw Przemocy Domowej w l. 2022-2024	26
Tabela 19. Czyny zabronione związane z używaniem środków psychoaktywnych na terenie gminy Czarnia w l. 2022-2024	28
Tabela 20. Liczba osób doznających i stosujących przemoc domową w l. 2022-2024 na terenie gminy Czarnia ..	28
Tabela 21. Procedura „Niebieskie Karty” w gminie Czarnia w l. 2022-2024	29
Tabela 22. Praca Zespołu Interdyscyplinarnego w Czarni w l. 2022-2024	29
Tabela 23. Interwencje domowe Policji w związku z przemocą domową na terenie gminy Czarnia w l. 2022-2024	30
Tabela 24. Współpraca finansowa gminy Czarnia z organizacjami pozarządowymi w l. 2024-2026	35
Tabela 25. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Czarnia w l. 2022-2024	37
Tabela 26. Liczba zarejestrowanych w PUP bezrobotnych mieszkańców gminy Czarnia w l. 2022-2024	38
Tabela 25. Analiza SWOT w zakresie polityki społecznej gminy Czarnia	55
Tabela 28. Cele strategiczne i cele operacyjne na lata 2026-2030	58
Tabela 29. Opis celów strategicznych i operacyjnych wraz z kierunkami działań i wskaźnikami ich realizacji na lata 2026-2030	59
Tabela 30. Prognozowane wydatki w zakresie polityki społecznej na rok 2026	69

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy

mgr Dorota Kaczmarczyk

9. Głosowanie w sprawie uchwalenia**Uchwały Rada Gminy Czarnia z dnia 29 grudnia 2025r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czarnia na lata 2026-2030**

GŁOSOWAŁO:	15
głosowało ZA:	15
głosowało PRZECIW:	0
WSTRZYMAŁO się:	0

LP.	Nazwisko i Imię	jak głosował
1	Biedka Danuta	głosował ZA
2	Brakoniecka Ewelina	głosował ZA
3	Brysiewski Stanisław	głosował ZA
4	Dąbrowska Jadwiga	głosował ZA
5	Kaczmarczyk Dorota	głosował ZA
6	Kurzyński Krzysztof	głosował ZA
7	Pyśk Bartosz	głosował ZA
8	Ramotowska Aldona	głosował ZA
9	Samsel Beata	głosował ZA
10	Samsel Jacek	głosował ZA
11	Sztemberg Ryszard	głosował ZA
12	Szydlik Kazimierz	głosował ZA
13	Tabaka Zyśk Martyna	głosował ZA
14	Zapadka Sebastian	głosował ZA
15	Zyśk Anna	głosował ZA